

YI BALAJ STZIBLAL YI CYAJNAK CYEN STZ'IBAL MARCOS

Yi toque'n Wa'n Bautist tan txoli'n

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 ¹I bin jalu' yi txolbile'j, i'tz yi xe'n cu'n ban yi xe'te'n yi balaj stziblal tetz Jesucristo, yi Cy'ajl Ryos. ²Cho'n cunin ban chi tz'iba'n cyen tak'un Isaías, yi elsanl stzi' Ryos. Je yol i' yi alijt cyen ta'n:

“Yi ntaxk c̣ōpon, bajx tzinchake' nin jun inchakum
tan nicy'se'n cyajtza'kl wunak bantz chixome'n tzawel'j.”

³Ncha'tz tz'iba'nt cyen:

“Sjilonk jun tul jun ama'l tz'inunin tu',

nin chin wi' nin sbne' tan yol,

nin stale' scyetz wunak:

‘Chinuq'ue'u' cyajtza'klu' chi na oc nuc'le'n jun balaj be'

yi at tulbil jun yaj yi at k'ej.

Cyenak nin tu' cyuleju' cyajtza'klu', chij i' sbne',”

stzun Isaías ban cyen.^a

⁴Itzun topone'n tetz Wa'n Bautist le jun ama'la'tz yi tz'inunin tu', nintzun oc tan txole'n scyetz wunak yi tajwe'n tan chitx'ixpul cyajtza'kl, nin tan je'n a' x̣chiwi' bantz stzaje'n yi quil. ⁵Wi'nin tzun e' wunak cwent Judea scyuch' yi e' aj Jerusalén e' baj opontz tel'j tan txole'n quil. Nin baj je' a'-tz x̣chiwi' ta'n stzi' a' Jordán. ⁶Ma yi be'ch tetz Wa'n banij tane'n i'tz xi'il camey tu'. Ej nin yi c'albil i'tz tz'u'm tu'. Ej nin sac' tu' baj ta'n, tu jun jilwutz cabil wunak txuc yi na jal wutz wutz.

⁷Ej nin je yol i'e'j yi talnak scyetz wunak: “At tulbil jun yi at mas tetz k'ej tzinwutz wetz, na yi in wetz qui'c wetz ink'e'j, siquierk tan pujle'n wutz yi xajab.

⁸Yi in wetz a' tu' nje' wa'n x̣chiwi'u'. Ma yi jun yi at tulbil, stk'e' yi Espíritu Sant scyeru'.”

Yi je'n a' twi' Jesús

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹Itzun bantz cho'n tzun tpone'n tzaj Jesús le tnum Nazaret, cwent Galilea. Nintzun je' a' twi' tan Wa'n tzi a' Jordán. ¹⁰Ma yi je'n tzaj xe a', nintzun ben tilol

^a1.3 Mal 3.1; Is 40.3.

yi je'n c'apx yi tcya'j, nin yi cwe'n mule'n yi Espíritu Sant twi' i'. Cho'n cunin ban chi na cu'ul jun plomx̃. ¹¹ Bene'n tzun quibital yi jilone'n tzaj jun tcya'j: “Aḡ jun c'olój incy'ajl, wi'nin ok'le'n awutz wa'n. Na chintzatzin tzawe'j.”

Yi toque'n pile'n Jesús

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Yi baje'n yi e'chk takle'ne'j, nintzun ben ticy'le'n Jesús tan yi Espíritu Sant tul jun ama'l yi tz'inunin tu'. ¹³ Ca'wnak tzun k'ej a'tijtzt tul jun ama'la'tz yi tz'inunin tu' kale ate't smaron txuc. Te yi at i' le jun ama'la'tz, nin oc Satanás yi Bayba'n tan pile'n. Ma yi e' ángel cwent Ryos, ate' nintz tan ḡch'eye'n Jesús.

Yi xe'te'n Jesús tan chichusle'n wunak

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Itzun bantz, yi nskén oc Wa'n xetze', nintzun ben Jesús le ama'l Galilea tan txtole'n yi balaj stziblal tetz Ryos. ¹⁵ Itzun taltz: “Ja opon yi tiempil. Txant tan tule'n Ryos tan cawu'n. Chitx'ixpe'n binu' cyajtza'klu', nin cyocsaju' yi balaj stziblal,” chij Jesús ban scyetz.

Yi toque'n Jesús tan chimoxe'n tzaj yi cyaj caywil

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Itzun bantz, te yi na chixon Jesús tzi a' Galilea, nin e' ben tilol Simón tu yi titz'un yi na bi'aj Leḡ. Na chitzan tan jo'le'n nin chileb wi mar, na e' caywil.

¹⁷ —Xomen tzajwok swe'j, nin tzinchaje' tzitetz yi ḡe'n na ban chicambaje'n wunak, —stzun Jesús scyetz.

¹⁸ Cyaje'n cyen tzun quilol yi chilebtz, nin e' xom nintz te Jesús.

¹⁹ Itzun ticy'e'n cu'n tzi mar, nintzun noj tpontz te Jacow tu yi titz'un yi na bi'aj Wa'n. E' cy'ajl Zebedeo. Cho'n ate' tul barc tan laq'ue'n chileb. ²⁰ Che' saje'n tzun ḡchakoltz. Cyaj cyen tu tzun quilol yi chitaj yi na bi'aj Zebedeo tul yi barc scyuch' e' mos. Ma e' cyetz, nintzun e' xom nintz te Jesús.

Yi yaj yi at espíritu cwent Bayba'n twankil

(Lc 4.31-37)

²¹ Cyopone'n tzun Jesús le tnum Capernaum. Itzun le jujun k'ej ujle'n, na oc i' tan chichusle'n wunak le sinagoga. ²² Wi'nin tzun cyele'n yabtz te ḡchusu'n, na ni'cu'n ḡchusu'n chi tane'n jun yaj yi wi'nin ca'wl tuch'. Na quinín oc tan chichusle'n chi na chiban yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés.

²³ At tzun jun yajtz le sinagoga yi at jun espíritu cachi' twankil. Chin wi' nin ban tan yol, itzun taltz:

²⁴ —Ḳmbi teru' skuch', Jesús aj Nazaret? ḲJa pe' ulu' tzone'j tan kaxite'n? Wajske'n wutzu'. I ilu'a'tz yi jun yi chin xan nin, yi cho'n nsaju' te Ryos, —chij yi espíritu bantz.

²⁵ —Ḳc'abnequen tu'. Cawle'n twankil yi yaje'j, —chij Jesús ban nintz tetz.

²⁶ Saje'n tzun colpuy yajtz, nin wi'nin ḡch'ine'n yi espíritu cwent Bayba'ntz yi tele'n twankil. ²⁷ Cyakil cu'n tzun wunak e' baj el yabtz tel', nin baj chijakoltz squibil quib:

—Ḳmbi ḡchusu'níl yi yaje'j? ḲI pe' jun ac'aj chusu'n? Na ba'n na cawun scyetz yi e' espíritu cachi', nin na chiban tane'n, —che'ch.

²⁸ Jalcunin bene'n lo'on tulak e'chk tnum cwent Galilea yi stziblal yi mbi cu'n ban Jesús.

Yi tule'n yos tu ji' Lu'

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Itzun bantz yi wi't cyele'n tzaj Jesús le sinagoga, nintzun e' opontz xe ca'l Lu' tu Leḵ. Xomche' Jacow tu Wa'n scye'j. ³⁰ Ma yi xna'n, yi ji' Lu', coylij wi soc, na yabi'ḵ tan k'a'kl. Cyalol tzuntz tetz Jesús yi ḵe'n tane'n i'. ³¹ Toque'n tzun ḵkansal tib Jesús te'j, nin je' stz'amol yi k'ab. Jalcunin ticy'e'n k'a'kl, nin ule'n nin ban yos tuch'. Yi tule'n yos tuch', nin octz tan chic'ache'n Jesús.

Yi tule'n yos scyuch' wi'nin yabi'ḵ tan Jesús

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Itzun yi cwe'n k'ej, yi nsken wi't ben k'ej, cyopone'n tzun ticy'le'n wi'nin yabi'ḵ te Jesús, scyuch' wi'nin e' yi at espíritu cwent Bayba'n chiwankil. ³³ Tircu'n e' aj tnum e' baj nojtz tzi puert. ³⁴ Nin wi'nin yabi'ḵ baj ul yos scyuch' tan Jesús. Qui'c na ban mbi jilwutz yabilil at scye'j, ul yos scyuch'. Ej nin ncha'tz quin tech nin espíritu cwent Bayba'n baj el lajultz ḵchiwankil wunak. Poro quin tan Jesús ama'l scyetz yi e' espíritu cwent Bayba'na'tz tan chijilone'n tetz, na elnak chitxum tetz yi na' scyetz i' Jesús.

Yi toque'n Jesús tan txoli'n lakak ama'l cwent Galilea

(Lc 4.42-44)

³⁵ Itzun bantz le junt eklok, chin tz'o'tze't nin wuxtx'otx', nin ntaxk picy'un, nintzun el tzaj Jesús nin ben le jun ama'l yi tz'inunin tu' tan nachle'n Kataj. ³⁶ Buch tlen chiben Simón scyuch' coboxt tan joyle'n. ³⁷ Itzun yi jale'ntz cya'n, nintzun cyaltz tetz: —Ta', at wi'nin wunak yi na chitzan tan joyle'nu'.

³⁸ —Qui', quin ketz lakak e'chk tnum yi ate' naka'j tan txhole'n yi balaj stziblal scyetz, na ya'stzun nhinsaj te'j, —chij Jesús ban scyetz.

³⁹ Nintzun ben tan txhole'n lakak sinagoga yi at lakak ama'l cwent Galilea. Nin wi'nin espíritu cwent Bayba'n yi at ḵchiwankil wunak, e' el lajultz.

Yi tule'n yos tu jun yaj yi at jun chin yabil te'j yi na bi'aj Lepra

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Itzun bantz, nin opon ḵkansal tib jun yabi'ḵ te Jesús. Yi yabil yi at te'j i'tz jun jilwutz yabil yi na bi'aj lepra. Cwe'n tzun mejlok swutz Jesús, nintzun taltz:

—Ta', ko na taju' ba'n tz'ul yos ta'nu' swuch', —chij i'.

⁴¹ Tele'n tzun k'ajab Jesús te'j, nin oc macol. Itzun taltz:

—Ba'n, ba'n tz'ul yos tzawuch', —chij Jesús.

⁴² Na nin el tzaj yi yola'tz le stzi' Jesús yi tule'n yos tu yi jun yabi'ḵa'tz. Qui'c nin mu'ḵ lepra ban cyen te'j. ⁴³ Taje'n tzun ḵchakol Jesús yi jun yaja'tz. Poro yi ntaxk aj, nin ben tlo' Jesús tetz:

⁴⁴ —I bin jalu' yaj, cya'l tzawal nint yi mbi mbajij tzawe'j, poro cun chaj awib swutz yi pale'. Nin ak'aj yi oy tetz yi alijt cyen tan Moisés yi tajwe'n tan itk'ol yi axwok itetz yi na icy' yi yabil lepra tzite'j. Slajluchaxk tzuntz ḵchiwutz wunak yi qui'ct yabil tzawe'j.

⁴⁵ Poro yi yaj, quinín cu tewal, na yi nsken el tzaj swutz Jesús, ninín octz tan txole'n yi ñe'n cu'n tule'n yos tuch'. Cha'stzun te qui't xon Jesús lakak tnum, ma na cho'n xone'n tulak e'chk ama'l tz'inunin tu' kale qui'cle't wunak. Poro yi e' wunak ilenin e' opontz telj. Na' cuntunin e' baj saje't lakak e'chk ama'l.

Yi tule'n yos tu jun yaj yi ñnukl cuntu' wankil

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 ¹ Itzun yi tele'n cobox k'e'j pakxe'n tzun Jesús junt tir le tnum Capernaum. Nintzun bitij stziblal yi cho'n at i' xe ca'l. ² Jalcunin tzun chimolol quib wunaktz telj. Qui't nin na chibaj quen xe ca'l, tenl'che' cuntunin tzi puert. ³ Na tzun tzan Jesús tan txole'n yi tajbil Ryos scyetz yi cyopone'n cyaj yaj yi cy'a'n jun yaj cya'n yi ñnukl cuntu' wankil. ⁴ Poro tan paj yi jun c'olój wunak yi tenl'che' tzi puert, quinín jal puntil cya'n tan cyocompone'n te Jesús. Cho'n tzun chije'ntz wi ca'l nin el quicy'al mu'x te yi wi' ca'l tan cwe'n pone'n yi yabi'x swutz Jesús. Xcon yi soc cya'n tan cwe'n pone'n. ⁵ Itzun yi tilol Jesús yi ñe'n cu'n k'uklij chic'u'l te i', nin ben tloltz tetz yi yabi'x:

—Witz'un, ja wi't cuylij apaj.

⁶ C'ol'che' tzun cobox tx'olol xo'l yi ley Moisés. Ej nin yi quibital yi mbi ben tlol Jesús tetz yi yabi'x, wi'nin ticy'e'ntz xchic'u'l. ⁷ “¿Nxac na talx yi yola'se'j? na ntin Ryos na xcy'e' tan cuyle'n paj jun yaj,” che'ch len xchic'u'l cuntu'. ⁸ Poro nin nachon Jesús te yi mbi na icy' xchic'u'l, bene'n tzun tlol scyetz:

—¿Nxac na icy' yi txolbile'j xchic'u'lu'? ⁹ Na zna' scyetz qui'c mas q'uixbel talche'n nin tetz jun ñnukl cuntu' wankil, i pe': ‘Ja wi't cuylij apaj,’ nka i pe': ‘Txiclije'n, cy'aj nin asoc, nin quilo'k xe aca'l?’ Cabil txolbil, ni'cu'n q'uixbel. ¹⁰ Poro yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, tzinchaje' scyeru' yi at ink'e'j tan cuyle'n chipaj wunak, na je swale' tetz yi yabi'xe'j:

¹¹ —i'Txiclije'n! Cy'aj nin asoc, nin quilo'k xe aca'l.

¹² Lajke'l nintzun je'n txiclok yi yabi'x, nin xchiwutz cu'n cyakil wunak yi bene'n tcy'al yi soc. E' baj el yabtz telj, nin e' octz tan tak'le'n chik'ajsbil tetz Ryos:

—Cya'l nin na kilwit jun txolbil chi tane'n yi mbajiz tzone'j, —che'ch.

Yi saje'n moxol Jesús Leví

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Yi wi't baje'n yi txolbile'j, nintzun ben Jesús tzi mar. Wi'nin wunak e' opontz telj, nin octz tan chichusle'n. ¹⁴ Poro itzun yi na xon i', nin ben tilol jun yaj yi c'olchij kale na ele't alcawal. Leví bi', cy'ajl Alfeo. Bene'n tzun tlol Jesús tetz:

—iYaj! xomen tzaj swe'j.

Je'n tzun txiclok Leví, nin xomnintz te Jesús.

¹⁵ Itzun bantz, te yi na chiwan Jesús scyuch' yi e' xchusbe'tz xe ca'l Leví, ncha'tz ate' wi'nin elsanl alcawal scyuch' coboxl juchul il tan wa'a'n scyuch'. Lmal chixone'n yi e'a'tz yi ate'-tz. ¹⁶ Itzun yi quilol yi e' tx'olol xo'l yi ley scyuch' e' parisey yi cho'n na wan Jesús xchixo'l yi e' elsanl alcawala'tz scyuch' yi e' mas juchul il, nintzun cyaltz scyetz yi e' xchusbe'tz:

—¿Nxac na wan yi chusul cyeru' scyuch' yi e' elsanl alcawal, nin scyuch' yi e' mas juchul il? —che'ch bantz.

¹⁷Yi tbital Jesús chiyol, nintzun ben tlol scyetz:

—Yi e' yi qui'c chiyab, qui tajwe'n jun ajtz'ac scyetz. Poro yi e' yabi'x, tajwe'n scyetz. Cha'stzun wutane'n wetz, na quinin nnu'l tan chimoxe'n yi e' balaj, ma na i e' juchul il bantz je'n chitx'ixpul yi cyajtza'kl.

Yi xchusu'n Jesús te yi muc'le'n we'l

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸At jun tir yi na chitzan yi e' xchusbe'tz Wa'n scyuch' chichusbe'tz yi e' parisey tan muc'le'n we'l, nintzun e' opon cobox wunak te Jesús tan jakle'n tetz:

—Ma jalu' Ta', yi e' xchusbe'tz Wa'n scyuch' yi e' parisey, na chimuc' jujun k'ej we'l. ¿Mbi tzuntz qui na chixom yi e' teru' xchusbe'tzu' te yi jun leya'tz?

¹⁹Itzun ben tlol Jesús scyetz:

—Qui na yub yi ko na chibisun, nin ko na chimuc' we'l yi e' txocum jun aj quicyujinl yi at yi yaj xchixo'l yi tz'ocopon txkel. ²⁰Poro yil tz'ul yi tiemp yil tz'el ticy'le'n yi taw xun, ba'n tzun chimuc' we'l tan yi bis yi sjalok scyetz.

²¹“Ej nin je junt elsawutzile'l yi na xchaj yi na lab tib wetz inchusu'n tu yi antiw chusu'n. Cya'l nin jun yi nink xcon jun pi'x cha'bil yi txe'n cunin mu'xij tan lape'n jun be'ch tetz bu'yt. Mas tcu'n mben lo'on yi katza'l. ²²Ncha'tz qui na xcon jun bu'yt tz'u'm tan colche'n t'a'al uva yi watok cunin bnix, na yi ko ya'tz, skatzok yi bu'yt tz'u'm tan tu' yi puc'un wutz yi t'a'al lo'baj. Tz'elepon kojx yi a' yi at tul, nin yi tz'u'm skatzok. Elnak chitxumu' tetz yi ko watok cunin bnix t'a'al lo'baj, tajwe'n tan cwe'n tul ac'aj tz'u'm. Ncha'tz weri inchusu'n, xitok kol yuj tib tu yi antiw chusu'n.

Yi cyoque'n yi e' xchusbe'tz Jesús tan stzutle'n tzaj wutz triw le jun k'ej ujle'n

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³Itzun bantz tc'u'l yi jun k'ej ujle'n, cho'n quicye'n cu'n Jesús scyuch' e' xchusbe'tz xo'l triw. Itzun yi na chixon yi e' xchusbe'tz Jesús, cy'a'nt nin stzutle'n tzaj wutz triw cya'n. ²⁴Itzun ben cyalol cobox parisey tetz Jesús:

—Ta', tilninu' yi mbi na chiban yi e' xchusbe'tzu'. ¿Mbi xac na chiban yi e'chk takle'n yi qui'c cu tan kabnol le jun k'ej ujle'n? —che'ch e' parisey bantz.

²⁵—¿Qui pe' na chisi'leju' yi mbi cu'n banak k'ajtzun Luwiy yi saje'n we'l te'l scyuch' yi e' yi xomche' te'l? ²⁶¿Qui pe' na chisi'leju' yi mbi banak i' yi at tzaj Abiatar tetz wi'tz pale'? Baj yi pam tan k'ajtzun Luwiy yi oyi'nt tetz Ryos, yi pam yi qui'c klo' cu tan baje'n tan alchok jilwutz wunak, ma na ntin e' pale'. Poro baj ta'n nin ben tk'ol scyetz yi e' yi xomche' te'l.

²⁷Ncha'tz tal Jesús scyetz:

—Ja txumxij yi jun k'ej ujle'n tan xcone'n tetz wunak, na at mas k'ej jun wunak swutz yi jun k'ej ujle'n. ²⁸Ej nin ncha'tz, yi in wetz yi in Bajx Cy'ajol, in taw e'chk k'ej ujle'n, —chij Jesús bantz scyetz.

Yi yaj yi skej k'ab tan yabil

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 ¹Itzun bantz nin ocopon junt tir Jesús tc'u'l sinagoga. At tzun jun yaj at-tz yi skej k'ab tan yabil. ²Cyoque'n tzun yi e' contr Jesús tan tilwe'n yi ko tz'ocopon i' tan tulse'n yos tuch'. ³Bene'n tzun tlol Jesús tetz yi yaj yi skej k'ab:

—Txiclin cu'n skanicy'al.

⁴Bene'n tzun tlol Jesús scyetz yi e' mas wunak:

—¿At pe' cu tan kabnol jun ba'n le jun k'ej ujle'n le chiwutz cyeru', nka i yi e'chk takle'n cachi'? ¿At pe' cu tan koque'n il te jun yaj yi jalt tan quime'n, nka qui'? ¿Mbi na cyal cyeru'? —stzun Jesús scyetz.

Cya'l nintzun jun nimsaj c'u'l tan yol. ⁵Sajnak tunin yamp wutz i' yi xmayine'n nin scyetz, na wi'nin bisune'n tan paj yi stze'tzal cyalma'.

Bene'n tzun tlol tetz yi yaj yi skej k'ab:

—Chich'baj len ak'ab.

Yi tele'n xchich'bal, ninin ul yos tuch'.

⁶Itzun yi cyele'n tzaj yi e' parisey le sinagoga, nintzun oc chitxumu'n scyuch' yi e' yi xomij chiwi' te Herodes, yi xē'nk chiban tan biyle'n cu'n Jesús.

Yi cyopone'n jun c'olój wunak te Jesús tzi mar

⁷Cyele'n tzaj tzun Jesús scyuch' yi e' xchusbe'tz le sinagoga. Cho'n tzun chibene'n tzi mar Galilea. Xomche' nin wi'nin aj Galilea scye'lj. ⁸Na yi quibital yi e' wunak yi mbi cunin e'chk takle'n balaj yi na tzan Jesús tan banle'n, nintzun e' baj opontz te'lj. E' baj opon yi e' yi najlche' le luwar cwent Judea, scyuch' yi e' aj Jerusalén. Ncha'tz e' baj opon yi e' aj Idumea, scyuch' yi e' yi najlche' swutz len yi a' Jordán. Ncha'tz e' baj opon yi e' yi najlche' le ama'l cwent Tiro tu Sidón. Cyakil yi e'a'tz, e' baj opon tan tilwe'n yi mbi na ban Jesús.

⁹Cawune'n tzun Jesús scyetz yi e' xchusbe'tz tan chibnol list jun barc kalel c'olecu'nt, ko tzun chisaj nil wunak te'lj. ¹⁰Na nsken quil yi e' wunak yi ul yos tan Jesús tu jun c'olój yabi'x. Cha'stzun te cyakil yi e' mas yabi'x e' baj opon niltz te'lj tan macle'n klo' yi be'ch tetz tan tulse'n yos scyuch'.

¹¹Ncha'tz yi quilol yi e' espíritu cachi' wutz Jesús, nin e' baj cu'n mejlok swutz i', nin chin chiwi' nin bantz tan yol:

—Ilu' yi Cy'ajl Ryos, —che'ch.

¹²Poron nin oc Jesús tan chimakle'n tan qui cyalol na' scyetz i'.

Yi je'n xtxa'ol Jesús yi coblaj xchusbe'tz

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³Yi baje'n yi xtxolbila'se'lj, nintzun ben Jesús wi jun ju'wtz. Yi tpone'n, nintzun e' saj xchakol yi e' tetz tajbil tan cyoque'n tetz apostl. ¹⁴Che' bixbal tzun i' coblaj xchakum nka apostl tan chixome'n te'lj, nin tan chitxolil yi tajbil Ryos. ¹⁵Nin tak' i' porer scyetz tan tulse'n yos scyuch' yabi'x, nin tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'n le chiwankil wunak. ¹⁶Je chibi' yi coblaj yi e' bixe' tan Jesús: Simón, yi Lu' na a'lchij tetz; ¹⁷Jacow, tu Wa'n yi tetz titz'un; e' cu'n cy'ajl Zebedeo. Nintzun oc junt chibi' tan Jesús, i'tz Boanerges. Yi na elepont i'tz, yi chin cham nin e' tan yol chi na nilcan k'ancyok. ¹⁸Ncha'tz e' bixe' Le'x tu Li'p ta'n, nin Bartolomé tu Tely; ncha'tz Ma'x, tu Jacow yi cy'ajl Alfeo. Ncha'tz e' bixe' Tadeo tu Simón, jun scyeri yi e' yi na xom chiwi' te yi partir yi na bi'aj cananista. ¹⁹Ncha'tz bixbaj i' Judas Iscariot yi jatxon nin xchik'ab yi e' contr.

Yi cyalol wunak yi tetz Bayba'n yi porer yi na xcon tan Jesús

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

Itzun yi wi't baje'n yi xtxolbile'lj, nintzun oc Jesús xe jun ca'l scyuch' yi e' xchusbe'tz. ²⁰Nintzun e' opon junt tir jun c'olój wunak scye'lj. Siquier e' wan nink

tan chipaj yi jun c'ololj wunaka'tz. ²¹Itzun yi quibital yi e' tajwutz Jesús yi at i' xe jun ca'la'tz, nintzun e' opontz tan ticy'le'n klo', na le wutz yi cyetz cyajtza'kl nskén oc yab twi'.

²²Ncha'tz cyal yi e' tx'olol xo'l yi ley yi tz'iba'nt cyen, yi cho'n chisaje'n Jerusalén: “Yi yaje'lj, cy'a'n porer Beelzebú yi Bayba'n ta'n. Nin tan yi porera'tz na xcy'e' tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'na'tz,” che'ch.

²³Chisaje'n tzun xchakol Jesús, nin octz tan talche'n jun elsawutzil scyetz: “Qui'c txolbil chiyolu', na é'xe'n slaj tib Satanás stibil tib? ²⁴Ncha'tz kol choyintzin yi e' wunak te'u'l jun tnum squibil quib, xchixitok. ²⁵Ej nin ncha'tz jun najal yi ko ntin oyintzi' cya'n, xchixitok. ²⁶Ni'cu'n tzun tane'n Satanás, yi ko contr stibil tib, i' te'n xite' tib xchuc. Cha'stzun te qui'c txolbil chiyolu'.

²⁷“Ej nin je junt elsawutzile'j: Yi ko chin cham nin jun yaj, cya'l jun yi nink xcy'e' tan majle'n len yi be'ch tetz xe ca'l. Ntin at rmeril tan majle'n len yi be'ch tetz yaj yi ko bajx c'alxij.

²⁸“Jun cu'n yol swale' scyeru': At cuybil chipaj yi e' wunak. Nin qui'c na ban yi mbi jilwutz il yi na chijuch, nka mbi e'chk cachi' yol yi na chiyol. ²⁹Poro ko at jun yil tz'oc tan jisle'n yi Espíritu Sant, qui'c cuybil paj tera'tz tetz ben k'ej ben sak.”

³⁰Tal Jesús yi txolbila's scyetz, tan paj yi ja cyal yi at jun espíritu cwent Bayba'n twankil.

Yi e' txxu' Jesús scyuch' e' titz'un

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹Yi nskén wi't bajij yi txolbile'lj, cyopone'n tzun yi txxu' Jesús scyuch' yi e' titz'un tan joyle'n i'. Poro quinin e' ocoPON kale atite't. Mantar tu' ocoPON te i'.

³²Nintzun cyal yi e' yi c'olxche' naka'jil Jesús yi na tzan joyle'n i'. Je chiyole'j yi cyal:

—Ta', yi txxu'u' scyuch' e' titz'unu' ate' tzi'n, na chitzan tan joyle'nu', —che'ch.

³³Poro itzun saj tlol scyetz:

—é'Na' scyetz e' intxu', nin na' scyetz e' witz'un le chiwutz cyeru'?

³⁴Xmayine'n tzuntz scyetz yi e' yi c'olxche'-tz xlaJ, itzun taltz scyetz:

³⁵—Cyakil yi e' yi na chitzan tan banle'n yi tajbil Ryos, ya'stzun yi e' witz'un, ya'stzun yi e' wanub, nin ya'stzun intxu' tane'n, —stzun Jesús bantz scyetz.

Yi elsawutzil tetz ujul

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 ¹Toque'n tzun junt tir Jesús tan chichusle'n wunak tzi mar, nin quintech nin wunak e' baj opontz telj. Tan paj yi jun chin c'ololj wunaka'tz, nintzun oc Jesús tul jun barc yi at tzi a'. Yi c'olewe'n cu'n, nin jilon nin scyetz yi e' wunak yi ate' cyen wi samlicy'. ²Nintzun octz tan chichusle'n tan wi'nin elsawutzil. Je jun scyeri elsawutzil yi xcon ta'n:

³“Quibit tzaju' yi elsawutzile'j. Itzun bantz, nin ben jun yaj tan xchitle'n ij wi cojbil. ⁴Poro te yi na tzan i' tan xchitle'n nin yi ij, at ij yi cho'n tpone'n q'uixpuj tbe'. Cyule'n tzaj tzun ch'u'l tan sicy'le'n, nin baj cyak'un. ⁵Nin at ij yi cho'n tpone'n q'uixpuj wi c'ub kale qui'cle't mas piml tx'otx'. Jalcunin je'n mule'n.

⁶Poro yi je'n mule'n yi k'ej, skeje'n nin ban, na qui'c ama'l tan tele'n mas yi ta'kl.

⁷Ej nin at ij noj cu'n xo'l tijal tx'i'x. Poro yi tx'i'x jalcunin xch'uye'n, nin xcy'e' tan

c'osine'n yi ujul. Cha'stzun te quinin wutzin. ⁸Poro yi ij yi cho'n cwe'n tul balaj tx'otx', ja je'ul, ja ch'uy, nin ja wutzin. Chumbalaj nin ban cosech. Te jujun wi' tak' junaklaj bak'wutz. Nin at jujun yi tak' oxc'al. Nin at jujun yi tak' jun cient bak'wutz ⁹Ma jalu' ko na cyaju' tz'el chitxumu' tetz yi txolbile'j, cho'k binu' il tan txumle'n," stzun Jesús ban scyetz.

Tajwe'n tan koque'n il tan txumle'n e'chk elsawutzil

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰Itzun yi stzaje'n wi' yi txolbila'se'j nin yi cyaje'n cyen Jesús xchuc, nintzun e' oc yi e' xchusbe'tz scyuch' cobox't yi xomche' scye'j tan jakle'n tetz yi mbi eka'n tan yi jun elsawutzila'tz. ¹¹Bene'n tzun tlol scyetz: "Ak'ij itajtza'kl tan Ryos tan tele'n itxum tetz yi e'chk txolbil te yi ca'wl i', yi ewa'n cuntu' ta'n saje'nix tunintz. Poro yi e' mas wunak, qui na pujx cya'n. ¹²Na quil yi mbi na imban, nin na quibit inyol, poro qui na pujx cya'n mbi na elpont. Cha'stzun te ntin elsawutzil na xcon wa'n xchiwutz. Poro tan paj yi qui na cho'c il tan txumle'n, qui na pujx cya'n yi mbi na elpont. Cha'stzun te quil chitx'ixpuj cyajtza'kl, nin quil cuylij chipaj."

Yi toque'n Jesús tan tx'olche'n xo'l yi elsawutzil tetz ujul

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³Ncha'tz ben tlol scyetz: "¿Qui ptzun na el itxum tetz yi jun elsawutzila'tz? Na ko qui na el itxum tetz, xche'n tzun tz'el itxum tetz yi mas elsawutzil yi xconk wa'n tan ichusle'n? ¹⁴Poro je puntile'j: Yi yaj yi awal ij, ni'cu'n chi i'-k jun tx'olol xo'l yi yol Ryos. ¹⁵Ma yi ij yi cho'n tpone'n q'uixpuj tbe' ni'cu'n chi tane'n yi e' wunak yi na quibit yi yol Ryos poro jalcu'n na ul Satanás tan ticy'le'n len yi txolbil yi nsken quibit. ¹⁶Ma yi ij yi noj cu'n kale qui'cle't piml tx'otx', ni'cu'n scyuch' yi e' wunak yi tzatzin cu'n na quibit yol Ryos. ¹⁷Poro qui na chiquiwix, na yi na ul pilbil cyetz, nka yi na chibuchlij tan paj yi na cyocsaj yol Ryos, na chipakxij. ¹⁸Ma yi ij yi noj cu'n xo'l tijal tx'i'x ni'cu'n quitane'n yi e' wunak ¹⁹yi na quibit yol Ryos, poro tan paj yi na sotz chic'u'l te yi e'chk bis o'kl yi at tzone'j wi munt, nka tan paj yi na el cyalma' te e'chk mebi'l, na xcy'e' tan chipo'tze'n. Nin qui na chiwutzin. ²⁰Poro at wunak yi ni'cu'n quitane'n tu yi ij yi cho'n cwe'n tul balaj tx'otx'. Na quibit yi yol nin na cyocsaj cu'n. Ya'stzun yi e' yi na chiquiwix, nin yi na chiwutzin. At e' yi ni'cu'n e' tu yi ij yi tak' junaklaj bak'wutz. Nin at e' yi ni'cu'n e' tu yi ij yi tak' oxc'al bak'wutz. Nin at e' yi ni'cu'n e' tu yi ij yi tak' jun cient bak'wutz," chij Jesús ban scyetz yi e' xchusbe'tz.

Yi elsawutzil tetz jun cantil

(Lc 8.16-18)

²¹Ncha'tz tal junt elsawutzil scyetz cyakil wunak yi ate'-tz tzi a': "Cya'l nin jun yi cho'nk na oc jun cantil ta'n jak' jun cajon nka jak' tx'ach, ma na cho'n na je' ch'imba'n tcya'j tan txekune'n. ²²Na qui'c jun txolbil yi ewa'n cuntu' jalu' yi qui'k skojan, nin qui'c jun txolbil yi qui na pujx cyak'un wunak yi qui'k lajluchax xchiwutz. ²³Ma jalu' ko na itaj tz'el itxum tetz yi txolbile'j nque'nwok bin il tan txumle'n.

²⁴Ncha'tz tal Jesús scyetz: "Nque'nwok bin il tan txumle'n yi txolbil yi na wal tzitetz, na quib yi na ibanwok tan txumle'n, ite'n nin sbne' Ryosa'tz

tan tak'le'n itajtza'kl, nin mas tcu'n stk'e'. ²⁵Na yi e' yil cho'c il tan jale'n mas cyajtza'kl, sjalok cyajtza'kl. Poro yi e' yi quil cho'c il te'j, tz'elepon ticy'le'n yi mu'x tal cyajtza'kl yi ja wi't jal cya'n."

Yi elsawutzil te yi xe'n na ch'uy jun wi' ujul

²⁶Ncha'tz tal Jesús scyetz: "Je jun txolbil yi na xchaj sketz yi xe'n na tx'ixpuj tajtza'kl jun yaj tan Ryos tan toque'n jak' ca'wl i'. Ni'cu'n chi na oc cyen ij ttx'otx'. ²⁷Yi nsken oc cyen yi ij, na aj yi awal tetz xe ca'l. Nin yi na el cobox k'ej xchuc yi ujul na je'ul, nin xchuc na ch'uy. Poro yi yaj qui na el xtxum tetz yi xe'n na ban. ²⁸Yi puntil i'tz, xchuc na wenkse'n tib yi ij ttx'otx'. Na je'ul xchuc, nin na ch'uy, nin na jal wutz. ²⁹Nin yi na skej, na ben je'sanl tetz, na nsken opon tiemp tan je'se'n yi cosech."

Yi elsawutzil tetz bak'wutz muxtans

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰Ncha'tz tal Jesús scyetz: "I bin jalu', imbik xcon wa'n tan xchajle'n tzitetz yi xe'n tane'n tajlal yi e' yi ate' tk'ab Ryos jalu'? Imbik elsawutzil xcon wa'n? ³¹Je jun elsawutzile'j: Ni'cu'n yi tajlal yi e' yi ate' tk'ab Ryos chi jun bak'wutz muxtans yi na cu' awij ttx'otx'. Na yi jun tal bak'wutz muxtans, i'tz yi ij yi mas tal ni' cu'n swutz alchok jilwutz ij. ³²Poro yi na awlij, na ch'uy, nin mas na ch'uy swutz alchok jilwutz itzaj, na el k'ab, nin lmak len wutz xak na ban, nin ba'n na chimujan ch'u'l txe'," stzun Jesús scyetz.

Ntin elsawutzil xcon tan Jesús tan chichusle'n wunak

(Mt 13.34-45)

³³Ja xcon wi'nin elsawutzil yi chin sensiy nin tan Jesús tan chichusle'n wunak. Xomquen tu' te yi xe'n tane'n cyajtza'kl. ³⁴Poro quinín ttx'ol xo'l scyetz, ma na ntin scyetz yi e' xchusbe'tz.

Yi tanewe'n cyek'ek' tu pak'bil mar tan Jesús

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵Itzun te yi jun cwe'n k'eja's nin tal Jesús:

—Kicy'oken jalaj icy'en a', —stzun i' scyetz yi e' xchusbe'tz.

³⁶Chicyaje'n cyen tzun yi e' wunak, nintzun e' ben Jesús scyuch' yi e' xchusbe'tz tc'u'l yi tal juy barca'tz kale c'olche't. Ncha'tz at wunak yi e' xom nin scye'j tc'u'lak cyetz chibar.

³⁷Itzun te yi na chixon wi a', xe'te'n tzun jun chin wutzile'n cyek'ek'tz. Nintzun oc yi pak'bil mar tc'u'l barc. Jun tzunin noje'n tan a'. ³⁸Ma Jesús, cho'n at tan watl ttx'u'c len yi barc. Coylij i', nin at cyen jun witz'. Cyoque'n tzun yi e' xchusbe'tz tan c'ase'n. Nintzun cyaltz tetz:

—iTa'! ¿Qui pe' na bisunu'? Na txant tan kabene'n mulk' xe a'.

³⁹Je'n tzun txiclok Jesús, nin maxkij yi cyek'ek' ta'n, nin ncha'tz ben tlol tetz yi mar:

—iNumlen cu'n!

Tanewe'n nin ban yi cyek'ek', nin ncha'tz ban yi pak'bil mar, qui't pak'xin.

⁴⁰Itzun ben tlol Jesús scyetz yi e' xchusbe'tz:

—¿Nxac na cxobwok? ¿Nxac qui k'uklij ic'u'l swe'j?

⁴¹ Wi'nin tzun cyele'n yabtz te yi mbi cunin bnix tan Jesús. Itzun cyaltz squibil quib:

—¿Mbi eka'n tan yaje'j? na nicy't nin cyek'ek' tu mar na quibit yi ca'wl i', —che'ch bantz squibil quib.

Yi aj Gadara yi at espíritu cwent Bayba'n twankil

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 ¹ Quicy'e'n pone'n tzun Jesús le ama'l cwent Gadara yi at jalaj icy'en yi a'. ² Na nin el tzaj cu'ntz tul barc yi tule'n tzaj jun yaj tel'j. At espíritu cwent Bayba'n twankil. Cho'n saje'n xo'l picy kale na chimukxe't alma'. ³ Na cho'n najlij yaj tulak e'chk picya'tz. Cya'l nin jun najk xcy'e' cyen tel'j. ⁴ Na quin tech nin tir c'alxij tkan tu yi k'ab tan caren, poro pak'lu'n cu'n na saj ta'n. Cya'l jun yi najk xcy'e' cyen tel'j. ⁵ Sk'e'jl nin lak'bal, tu na xon tunintz xo'lak wutz, nin xo'lak picy kale mukijche't alma'. Tunin na xch'in tunintz. Xchuc na biy tib tan c'ub. ⁶ Joylaj atit i' yi bene'n tilol wutz Jesús. Lajke'l nin tule'n, nin cu' mejlok swutz Jesús. ⁷ Chin wi' nin tzun i' ban tan yol:

—Jesús Cy'ajl yi Ryos yi at tzi'n tcya'j, ¿mbi teru' swuch'? Swutz cu'n Kataj Ryos, quil chinxuxu', —chij i' bantz.

⁸ Tal i' yi yola'tz na nsken wi't ben tlol Jesús tetz:

—iEspíritu cwent Bayba'n, cawle'n twankil yaje'j!

⁹ Nintzun ben jakol Jesús tetz:

—¿Mbi abi'?

—Yi wetz imbi' i'tz Legión, na wi'nin kaxone'n yi ato' twankil yi yaje'j.

¹⁰ Wi'nin cwe'n chiwutz yi e' espírituja'tz tan qui cyele'n laju'n tcu'l yi luwara'tz. ¹¹ Ate' tzun jun c'olaj boch tan wa'a'n naka'j wutz txala'j. ¹² Cwe'n tzun chiwutz yi e' espíritu cwent Bayba'na'tz tetz Jesús, itzun cyaltz:

—Tak'e'u' ama'l sketz tan koque'n chiwankil yi e' boche'j.

¹³ Nin tak' Jesús ama'l scyetz.

Cyele'n tzaj tzun twankil yi yaj. Cho'n tzun cyoque'ntz chiwankil yi e' boch. Inti e' bocha'tz, at lo' cob mil chixone'n, nin baj el chitolil quib wutz kotx'. Cho'n cyopone'n xe a', nin e' quimtz.

¹⁴ Yi quilol yi e' pstor boch yi mbi cu'n bajij, cyele'n tzun ojku'j tan bi'l xo'w. Nintzun ben lo'on stziblal cya'n tnum, nin lakak e'chk aldey. Wi'nin wunak e' baj ultz tan tilwe'n yi mbi cu'n mbajij. ¹⁵ Itzun yi cyopone'n te Jesús, nintzun quil yi jun yaj yi at tzaj yi e' espíritu cwent Bayba'n twankil. C'olchij i', nin sken oc be'ch tetz. Qui'ct yab. Sken ul yos tuch'. Wi'nin tzun cyele'n yab wunaktz tel'j. ¹⁶ Cyoque'n tzun yi e' yi quil tan talche'n scyetz yi e' wunak yi e' baj opon, yi x'e'n cu'n tule'n yos tu yi yaj yi at yi espíritu cwent Bayba'n twankil, nin yi x'e'n cu'n chiquime'n yi jun c'olaj boch. ¹⁷ Yi quibital wunak yi txolbile'j, nintzun cu chiwutz tetz Jesús tan cyaje'n tilol yi chiluwar.

¹⁸ Yi toque'n Jesús tul barc, nintzun cu' wutz yi yaj, yi el yi espíritu cwent Bayba'n twankil, tan xome'n nin klo' scye'j. ¹⁹ Poro quinín tzun cuji Jesús. Nin ben tloltz tetz:

—Qui' yaj, ba'n tcu'n quilo'k xe aca'l, nin txolaj scyetz e' awajwutz yi x'e'n cu'n mu'l yos tzawuch' tan Ryos. Alaj scyetz yi x'e'n me'l k'ajab tzawe'j.

²⁰Nintzun pakxij yaj, nin oc tan txhole'n lakak tnum cwent Decápolis yi xe'n cu'n tule'n yos tuch' tan Jesús. Yi quibital wunak yi txolbil, wi'nin cyele'n yabtz te'lj.

Yi tule'n yos tu yi me'l Jairo tu yi xna'n yi macon yi be'ch tetz Jesús

(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹Itzun bantz yi ticy' mule'n Jesús jalaj icy' tzaj a' tul yi barc, nintzun e' opon wi'nin wunak te'lj. Cho'n tzun cyaje'n cyen i' tzi a' tan yol scyetz.

²²Ej nin te yi at i' tzi a', tpone'n tzun jun yaj yi na bi'aj Jairo. I' jun wi' banl wi' cwent sinagoga. Yi tpone'n te Jesús nintzun cu mejloktz swutz. ²³Cwe'n tzun wutz tetz Jesús, itzun taltz:

—Ta', at jun inme'l, quimich tlen tu' atit. Max c'u'lu'. Benku' swe'lj tan je'n tk'olu' k'abu' twi' tan tulse'n yos tuch'.

²⁴Nintzun ben Jesús te'lj. Ncha'tz wi'nin wunak e' xomnintz, nin wi'nin chibitz'ol quibtz squibil quib.

²⁵At tzun jun xna'n yi xomij xchixo'l yi jun c'olaj wunaka'tz. Nsken el coblajix yob yi qui na tane' yi ttx'ajo'n te'lj. ²⁶Wi'nin q'uixc'uj baj tijol tan yi e'chk tz'ac'bil yi nsken cyak' yi e' ajtz'ac tetz. Nin nsken baj sotzal cyakil yi pu'k tan stz'aque'n klo'. Poro qui'c nin ntak' tetz. Pyor tcunin tane'n yi yabliltz. ²⁷Poro yi tbital i' yi stziblal Jesús, nintzun oc pitol tib xchixo'l wunak tan tocompone'n wutz coc Jesús, nintzun oc macol yi be'ch tetz. ²⁸Na i yi na icy' tc'u'l i', i'tz: “Tz'ul yos swuch' kol tzinmac yi be'ch tetz,” stzun i' tc'u'l cuntul. ²⁹Yi toque'n macol i' yi be'ch tetz Jesús ninin makxij yi yabil, nin nachon i' te'lj yi nsken ul yos tuch'. ³⁰Poro yi Jesús nin nachon te'lj yi nsken ul yos tu jun tan yi tetz porer. Je'n tzun such'k'il tib, itzun taltz scyetz yi e' wunak:

—¿Na' nmacon be'ch wetz? —chij Jesús bantz.

³¹Poro itzun ben cyalol yi e' xchusbe'tz tetz:

—Tilninu' jun c'olaj wunak yi na chibitz' quib te'ju', nin na talu': “¿Na' nchinmacon?” —che'ch e' xchusbe'tz tetz.

³²Poro Jesús, nin aj nin wutz tan tele'n txum tetz yi na' mmacon i'. ³³Wi'nin tzun xobe'n, nin wi'nin lucnewe'n yi xna'na'tz, na nin el txum tetz yi mbi cu'n mbajij te i'. Toque'n tzun xkansal tibtz, nin cu' mejloktz swutz Jesús, nin tal yi mero bintzi yi mbi'tz yi tajbil i' yi toque'n macol i' yi be'ch tetz Jesús.

³⁴—Ja wi't ul yos tzawuch' tan tu' yi mawocsaj yi chinxcyek tan tulse'n yos tzawuch'. Ba'n cxa'j. Cheb cuntul cäben. Qui't saj junt tir yi ayabilil, —chij Jesús bantz tetz.

³⁵I cunin tzun na tzan Jesús tan yol tetz yi xna'na'tz yi tule'n tzaj jun scyeri najal Jairo tan talche'n:

—Ta', yi me'lu' ja wi't quim. Cha'tz, quil xuxu' mas yi chusul ketz, —chij i' bantz tetz.

³⁶Poro yi tbital Jesús yi mbi'tz yi chiyol, itzun ben tlol tetz Jairo, yi wi' banl wi' tetz sinagoga:

—Quil bisunu'. K'ukek c'u'lu' te Ryos.

³⁷Quinin c'ul Jesús yi nink xom nin junt scye'lj, ma na ntin Lu', tu Jacow tu Wa'n, yi titz'un Jacow. ³⁸Yi cyopone'n xe ca'l Jairo, yi wi' banl wi' cwent sinagoga, nin yi tilol Jesús yi tx'ujte'n tu yi bis o'kl yi na tzan, itzun taltz:

³⁹—¿Nxac na chibisunu'? ¿Mbi tzuntz na chok'u'? na nk'e'tz quimich mban yi xun, watl tu' na ban te'tz, —chij Jesús.

⁴⁰Poro yi e' wunak, tze'e'n tu' e' ban te yol Jesús. Cawune'n tzun Jesús tan cyele'n tzaj cyakil yi e' wunak yi ate' xe ca'l. Ntin tak' ama'l tetz yi taj txxu' xun tan xome'n cyen tel' kale atit yi xun yi nsken quim. Ncha'tz e' xom quen yi e' yi xomche' nin tel'. ⁴¹Je'n tzun stz'amol Jesús yi k'ab yi xun, itzun taltz:

—Talita, cumi— yi na elepont: “Tij, txiclije'n.”

⁴²Na nin tal Jesús yi yola'tz yi je'n txiclok yi xun, nin xontz. Yi xuna'tz at tul coblaj yob. Wi'nin cyele'n yab wunak te yi mbi cu'n bajij. ⁴³Poro nintzun cawun Jesús scyetz tan cya'l cyalnint yi mbi cu'n bajij. Ncha'tz tal scyetz tan cyak'ol chan wa' yi xun yi ul yos tuch'.

Yi xa'ke'nt Jesús Nazaret

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 ¹Yi wi't bnixe'n yi e'chk txolbile'j, nintzun aj junt tir le tetz tanum. Nin e' xom nin e' xchusbe'tz tel'j.

²Itzun le jun k'ej ujle'n, nintzun oc Jesús tan chichusle'n wunak le sinagoga. Yi quibital wunak yi chusu'n yi tak' i', wi'nin tzun cyele'n yabtz tel'j.

—¿Xe'n njal tajtza'kl yi yajel'j? ¿Qui bi chusu'nil yi cy'a'n ta'n, nin xe'n na xcy'e' tan banle'n milawr? ³Na se'ol tu' i'. Tal Lu'ch tu' i'. Nin yi e' titz'unx i'tz nocx Jacow tu nocx Xep tu Judas tu Simón. Nin ncha'tz yi e' tanub, cho'n najlche' tzone'j tkatanum, —che'ch wunak squibil quib.

Cha'stzun te quinin jal k'ej Jesús xchiwutz yi e' tanum. ⁴Nin cha'stzun te tlol Jesús yi txolbile'j scyetz:

—Bintzi yi na a'lchij: 'Cyakil wunak na cyak' k'ej jun elsanl stzi' Ryos. Poro yi e' tetz tanum, nin yi e' najal, qui na cyak' k'ej i', —chij Jesús bantz scyetz.

⁵Qui'c tzun milawr bnix cyen ta'n le tetz tanum. Ntin je tk'ol k'ab tib cobox tal yabi'tz, nin ul yos scyuch'. ⁶Ej nin wi'nin tele'n yab Jesús scye'j yi e' tetz tanum tan paj yi quinin cyocsaj yi at porer tuch'. Cho'n tzun bene'ntz lakak aldey yi at naka'jil yi tanum i' tan chichusle'n wunak.

Yi chibene'n xchakol Jesús yi coblaj xchusbe'tz

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷Ej nin e' saj xchakol Jesús yi coblaj xchusbe'tz tel'j, nin baj octz tan chichakle'n nin tan txoli'n. Quicobenle'n e' baj bene'n lakak e'chk ama'l. Poro yi ntaxk chiben, nintzun tak' Jesús yi porer scyetz tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'n xchiwankil wunak. ⁸Ncha'tz tak' i' jun ca'wl scyetz tan qui bene'n quicy'al jun e'chk takle'n, ntin tak' ama'l scyetz tan bene'n chitx'amij. Poro qui tak' ama'l tan bene'n quicy'al chisam, mpe chiwa' nka yi chipu'k. ⁹Ntin tak' ama'l scyetz tan toque'n nin chixajab yi tal suquij wutz tu'. Nin ntin tak' i' ama'l scyetz tan xcone'n yi be'ch cyetz yi at nin scye'j. ¹⁰Ncha'tz tal i' scyetz:

—Kale'l jale't iposar, ncwentu'wok jalen yil xicy' tul junt ama'l. ¹¹Ej nin ko at jun ama'l kale qui na cyajwit wunak quibit iyol, ilwok cyen tu' e'. Ntin maswok len yi puklaj te itkan tan xchajle'n scyetz yi at tulbil chicaws. Jun cu'n yol na walnin tzitetz, ko at e' yi quil cyak' ama'l tzitetz, tz'ak'lok mas chicaws yi e' wunaka'tz swutz chicaws yi a' aj Sodoma tu aj Gomorra.

¹²Chibene'n tzuntz tan txhole'n scyetz wunak yi tajwe'n tan je'n chitx'ixpul cyajtza'kl. ¹³Ncha'tz e' xcy'e' tan chilaje'n len wi'nin espi'ritu cwent Bayba'n chiwankil wunak. Nin oc jun jilwutz aceit cya'n scye'j e' yabi'x̃. Nin baj ul len yos scyuch'.

Yi x̃e'n cu'n ban yi quime'n Wa'n Bautist

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴Quibital tzun cyakil wunak yi stziblal Jesús. Ncha'tz Herodes yi rey, tbit stziblal, itzun taltz scyetz yi e' tamiw:

—Ya'stzun lo' k'ajtzun Wa'n Bautist. Ja lo' itz'ij junt tir x̃chixo'l alma'. Cha'stzun te na xcy'e' tan banle'n e'chk milawr, —stzun Herodes scyetz yi e' tamiw.

¹⁵Poró at e' yi cyal:

—Qui', i'tz Elías, yi elsanl stzi' Ryos.

Nin at coboxt yi cyal:

—I' jun elsanl stzi' Ryos, chi banake' yi e' elsanl stzi' Ryos tentz.

¹⁶Poró yi tbitál Herodes yi stziblal Jesús, itzun taltz:

—Chinch wetz, yi jun yaja'tz yi na tzan tan banle'n e'chk milawra'tz, i'tz Wa'n Bautist, yi yaj yi in incawun tan tele'n tamij yi wi'. Ja lo' itz'ij junt tir x̃chixo'l alma', —stzun Herodes ban scyetz e' tamiw.

¹⁷Tal i' yi yole'j, na i' ocsan Wa'n xetze', nin i' cawun tan cwe'n tcaren. Ya'stzun ban Herodes tan paj yi quinín tzatzin Wa'n Bautist te yi tajtza'kl i'. Na nin oc i' tan chipaxe'n cu'n Li'p tu txkel, nin cyok'bej quib tu txkel Li'p yi na bi'aj Herodías. Wech na quitz'un quitzi'cy quib Herodes tu Li'p. ¹⁸Na i talnak Wa'n tetz Herodes: “Wi'nin xanil yi ncyok'bej quibu' tu txkel yi titz'unu'.”

¹⁹Ncha'tz Herodías, yi txkelbe'n Li'p, wi'nin x̃chi'che'n cu'l te Wa'n tan paj yi contr Wa'n te cyetz cyajtza'kl yi cu' chinuc'ul. Ej nin yi tajbil Herodías i'tz tan tele'n cu'n swutz. Poró quinín jal puntíl ta'n, ²⁰na elnak txtum Herodes tetz yi balajil Wa'n. Nin elnak txtum tetz yi qui'c nin mu'x̃ tal paltíl swutz Ryos. Cha'stzun te wi'nin xobe'n i' tan cwe'n klo' biyol. Quinín tzun na tak'o'k i' ama'l tetz Herodías yi txkel tan biyle'n cu'n. Ncha'tz ternín na tzatzin Herodes yi na tbit yi yol Wa'n. Poró quinín el txtum tetz yi mbi na elepont yi yol Wa'n.

²¹Ma tetz Herodías ilenín jal puntíl ta'n yi x̃e'n sban tan quime'n Wa'n yi baje'n yi tzatzin yi stz'ake'n junt tiemp tan Herodes. Je cunín bane'j. Txumxij jun chin wa'a'n tan Herodes, nin baj txxocol i' yi e' wi'tz ajcaw scyuch' e' capitán scyuch' yi e' mas wunak yi at chik'e'j Galilea. ²²Tocompone'n tzun yi tal Herodías kale na chitzane't tan wa'a'n, nin octz tan bixl. Chumbalaj nintzun til Herodes scyuch' yi e' yi ate'tz wi mes yi x̃e'n cu'n bixin yi xun.

²³Itzun taltz tetz xun:

—Jakaj swetz yi mbi na taj awalma', nin swak'e' tzatz. Na sak swutz Ryos yi swak'e' cyakil yi mbi cu'n tzajak swetz, mpe ik jalaj yi luwar yi na chincawun tibaj, —stzun Herodes tetz xun.

²⁴Tele'n tzaj tzun yi xun, nintzun xjake'tz tetz yi txxu':

—¿Quibik tzinjak tetz Herodes?

Itzun tal yi txxu' tetz:

—C'uchaj yi wi' Wa'n Bautist.

²⁵Lajke'l nin tzun bene'nt swutz Herodes, nintzun jak yi tajbiltz:

—Na waj yil tak'u' yi wi' Wa'n Bautist swetz tc'u'l jun chin platu'. Poro jalcu'n, —stzun yi xun.

²⁶Wi'nin tzun bisune'n yi rey, poro tan qui tele'n ttx'ix i' xchiwutz yi e' yi ate' telj wi mes, quinin tzun paj yi tajbil yi xun yi na tzan tan jakle'n. ²⁷Jalcunin tzun bene'n xchakol yi rey jun sanlar tan saje'n ticy'le'n yi wi' Wa'n. ²⁸Bene'n tzun yi sanlar kale jopije't Wa'n, nin el tamol yi wi', nin opon tcy'al tul jun platu'. Sbe nin bene'n tan tak'le'n tetz yi xun. Nin yi xun, nin bentz tan tak'le'n tetz yi ttxu'.

²⁹Yi quibital yi e' xchusbe'tz Wa'n yi mbi cu'n bajij, nintzun e' bentz tan ticy'le'n yi wankil xetze' tan cwe'n chimukul.

Yi chiwane'n o' mil yaj tan Jesús

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰Itzun bantz yi chipakxe'n tzaj yi e' apostl tan txole'n yi tajbil Ryos, chichamol tzun quib tu Jesús, nin chitxoltz tetz yi mbi cunin baj chibnol, nin mbi cu'n chitxol scyetz wunak.

³¹Yi tbital Jesús chiyol, itzun taltz scyetz:

—Quin, kujek tul jun ama'l kale qui'cle't wunak.

Tal Jesús yi txolbile'j na quintech nin wunak tenl'xche' scye'j. At opone'n, nin at aje'n na chiban. Qui't nin jal ama'l cya'n, siquier tan chiwane'n tan paj yi quintech nin wunak scye'j. ³²Chichuc tzun chibene'ntz tc'u'l jun barc tan cyopone'n tul jun ama'l kale qui'cle't wunak. ³³Poro wi'nin e' quil yi na' bene't Jesús scyuch' yi e' xchusbe'tz. Nin tan paj yi cyajske'n na' e' bene't Jesús, chibene'n tzuntz tan cyopone'n bajx kale atit tpombil. Ncha'tz at e' lakak tnum e' baj ben tan tilwe'n Jesús. ³⁴Ma yi tele'n tzaj Jesús tul yi barc, nin ben tilol yi jun chin c'ololj wunaka'tz yi nsken chopon. Nintzun ok' nin c'u'ltz scye'j, na i cu'n cyuch' cne'r yi qui'c pstor cyetz. Toque'n tzun i' tan chichusle'n tan wi'nin e'chk txolbil. ³⁵Ej nin yi cwe'n k'ej, cyopone'n tzun yi e' xchusbe'tz, itzun cyaltz tetz:

—Ta', ja wi't cu k'ej, nin yi luware'j chin tz'inunin tu'. ³⁶Che' xchak ninu' yi e' wunak tan chibene'n lakak ca'l, nin lakak aldey tan lok'che'n chiwa', na qui'c chiwa' cy'a'n cya'n, —che'ch yi e' xchusbe'tz.

³⁷—Qui', ba'n chiwan ita'n, —chij Jesús scyetz.

—Poro x'e'n Ta', xnkaben pe' tan lok'che'n cob cient pwok pam tetz chiwa' yi jun chin c'ololj wunake'j?

³⁸—xJatna' pam cy'a'n ita'n? iCun ilwok!

Yi quilol nintzun cyaltz:

—O'e'n pam cy'a'n ka'n Ta', tu cob tal cay, —che'ch.

³⁹Poro nintzun cawunin Jesús scyetz yi e' xchusbe'tz tan cyalol scyetz yi e' wunak yi tajwe'n tan chic'olewe'n cu'n wi txa'x ch'im. ⁴⁰Tx'akaji'n tzun e' cwe'n c'olchoktz wi ch'im. At jujun tx'akaj tan cienti'n, nin at jujun tx'akaj tan nicy' cienti'n. ⁴¹Je'n tzun tcy'al Jesús yi o' pam tu yi cob cay, nin xmayin nintz tcyaj tan tyoxine'n tibaj. Cwe'n tzun pi'xul yi pam nin ben tk'ol scyetz yi e' xchusbe'tz tan cyak'ol scyetz wunak. Ncha'tz ite'n nin bajij te yi cay. ⁴²Cyakil yi e' wunak e' baj wan len, nin noj len chic'u'l. ⁴³Yi wi't chiwane'n cyakil wunak, at coblaj mo'tx pam tu cay sowrin. ⁴⁴Yi e' yi e' baj wan len i'tz o' mil yaj, apart e' xna'n nin e' nitxa'.

Yi xone'n Jesús wi a'

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵Itzun bantz yi baje'n yi txolbila'se'lj, nintzun cawunin Jesús scyetz yi e' xchusbe'tz tan cyoque'n tul yi barc tan cyopone'n Betsaida, yi at jalaj icy'en a'. Ma yi i' tetz, nin cyaj cyen tan stzajse'n wi' yi yol scyetz wunak, nin tan chichakle'n nin xe'ak chica'l. ⁴⁶Yi nsken wi't cha'j yi e' wunak, nintzun ben Jesús wi jun ju'wtz tan nachle'n Kataj. ⁴⁷Yi toque'n tz'o'tz nsken chinicy'an yi e' xchusbe'tz nicy'al cy'en a'. Ma Jesús, xchuc at cyen wi ju'wtz. ⁴⁸Bene'n tzun tilol yi wi'nin il ate' cu'nt tan tole'n yi barc wi a', na i yi tojkbil cyek'ek' na tzan tan chimakle'n. Ej nin te yi ntaxk saj xe cya'j, nin opon Jesús chinaka'jil. Tkan cuntu' na xon wi a'. Icy' klo' tu' i'-tz xchixlaj.

⁴⁹Ma yi e' xchusbe'tz yi bene'n quilol yi na xon Jesús wi a', nintzun e' xobtz, nin e' xch'intz na le wutz cyetz cyajtza'kl i'tz jun lab. ⁵⁰Na cyakil e' quil, nin saj tunin xit chitzi' tan xo'w. Poro itzun saj tlol Jesús scyetz:

—Quiwit, qui cxobwok swetz, na i ina'tz, —stzun.

⁵¹Toque'n tzun Jesús tul yi barc, nin tanewe'n nin ban yi cyek'ek'. Wi'nin cyele'n yab yi e' xchusbe'tz te cyakil yi mbi'tz mbajij. ⁵²Na quinín pujx cya'n yi mbi na elepont yi milawr yi bnix tan Jesús tan yi o' tal pam. Quinín pujx cya'n, na jopij wutz cyajtza'kl.

Yi tule'n yos tan Jesús scyuch' e' yabi'x Genesaret

(Mt 14.34-36)

⁵³Itzun bantz yi quicy'e'n pone'n jalaj icy'en yi a' le ama'l cwent Genesaret, cyaj cyen tu' chie'alol yi barc tzi a'. ⁵⁴Na nin che'l tzaj tul barc yi cyechal chan yi e' wunak yi wutz Jesús. ⁵⁵Lajke'l tzun chibaj bene'ntz lakak luwar tan quicy'le'n tzaj e' yabi'x. Nin baj opon chipalol kale atit Jesús. ⁵⁶Nin ncha'tz yi na opon Jesús lakak aldey tu lakak tnum, nka alchok ama'lil, na chopon ticy'le'n yi e' yabi'x tzi e'chk be' kale na icy' cu'nt i'. Nin yi e' yabi'x, cu' len chiwutz tetz Jesús tan tk'ol ama'l scyetz tan chimacol siquier yi ju' be'ch tetz. Ej nin cyakil yi e' yi baj chimacol, ul len yos scyuch'.

Yi xe'n na jal til jun yaj swutz Kataj

(Mt 15.1-20)

7 ¹Itzun bantz, nin e' opon cobox parisey te Jesús scyuch' cobox tx'olol xo'l yi ley yi tz'iba'nt cyen. Cho'n chibaj saje'n Jerusalén, nin e' baj opontz te Jesús. ²Ej itzun yi quilol yi at cobox xchusbe'tz i' yi e' wan yi ntaxk chixansaj chik'ab, nintzun e' octz tan yolche'n Jesús. ³(Na yi e' parisey scyuch' yi e' mas judiy, cho'n xomche' te chichusu'n chimam chite' yi qui'c rmeril tan chiwane'n yi ko qui na chitx'aj ala' tir chik'ab. ⁴Nin ncha'tz yi na chipakx tzaj tc'a'yl, yi ko quil chixansaj chik'ab quil chiwan. Nin at mas chichusu'n yi ni'cu'n, chi tane'n xansaje'n e'chk lak uc'a'bil, tu e'chk xaru' tx'otx', tu e'chk xaru' ch'ich'. Nin ncha'tz na chixansaj chiwitbil.) ⁵Cyoque'n tzun yi e' pariseya'tz scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés tan jakle'n tetz Jesús:

—Ta', ¿mbi tzun yi qui na chixom yi e' xchusbe'tzu' te chichusu'n kamam kate'? na na chiwan yi ntaxk chixansaj chik'ab, —che'ch ban nin tetz Jesús.

⁶—Bintzinin yi na tal yi txolbil yi cyajnak cyen stz'ibal Isaías tentz, yi chiwutz tuwu' chiplay tuwu' yi na cyocsaj quibu' balaj, na je yol i'e'j:

‘Yi wunake'j na cyak' ink'e'j, poro chitzi' tu'.

Qui ajlij chic'u'l swe'j.

⁷Qui'c na tak' yi e'chk chimunl yi na chiban tzinwutz, na ca'wl tu' wunak na chitzan tan banle'n tane'n.'

⁸Ni'cu'n e'u' scyuch' yi e' wunaka'tz tentz na ja cyaj cyen quilol e'chk ca'wl Ryos tan chixome'nu' te chichusu'n wunak. Na na cho'cu' tan xansaje'n e'chk xaru' tu e'chk lak uc'a'bil. Nin na chixomu' te wi'nin e'chk ajtza'kl yi qui'c mu'x txolbil.

⁹Ncha'tz tal scyetz:

—Tan tu' yi na chixomu' te e'chk chusu'na'tz, ja cyaj cyen chixajsalu' yi tajbil Ryos. ¹⁰Na je tz'iba'n cyen tan Moisés'e'j: ‘Lok'wok itaj itxu',^b ej nin: ‘Alchok scyetz yi na oc tan telse'n k'e'j yi taj txu', tajwe'n cu'n tan biyle'n cu'n i'.^c ¹¹Ma yi e' cyeru' na cyalu' yi ba'n kol tal jun yaj tetz taj txu': ‘Qui'c rmeril tan che' inc'a'chalu', na cyakil yi inmebi'l ja oc tetz Corbán.’ (Yi na elepont yi yol Corbán i'tz: Yi ja wi't insuk inmebi'l tetz Ryos.) ¹²Kol xcon yi jun yola'tz tan jun yaj, na cyalu' yi nk'e'tz tajwe'n tan toque'n i' tan chic'a'che'n, nka tan quich'eye'n yi taj txu'. ¹³Tan yi jun ajtza'kla'tz yi na chixomu' te'j na chitzanu' tan telse'n k'e'j yi e'chk ca'wl Ryos. Ej nin at mas e'chk txolbil yi na chibanu' yi ni'cu'n tu yi ajtza'kle'j, —stzun Jesús scyetz.

¹⁴Ej nin at junt tir yi e' saj xchakol Jesús yi e' wunak, itzun taltz scyetz:

—Quibit tzaju' inyol, nin cho'ku' il tan txumle'n. ¹⁵Qui'c nin jun takle'n yi na baj tan jun yaj yi nink xcy'e' tan jalse'n til swutz Ryos. Ma na i yi e'chk ajtza'kl yi cho'n na saj te talma' yaj, ya'stzun na xcy'e' tan jalse'n til swutz Ryos. ¹⁶I bin jalu' ko ja quibitu' inyol ba'n cho'cu' il tan txumle'n.

¹⁷Itzun yi wi't stzaje'n wi' yi yol Jesús scyetz yi e' wunaka'tz, cho'n tzun toque'n i' xe jun ca'l. Nin e' oc yi e' xchusbe'tz tan jakle'n tetz yi mbi na elepont yi jun elsawutzila'tz yi sken tal. ¹⁸Itzun taltz scyetz:

—¿Ncha'tz ptzun axwok itetz, qui pe' na el itxum tetz? Na yi e'chk takle'n yi na baj tan jun yaj quil xcy'e' tan jalse'n til. ¹⁹Na nk'e'tz cho'n na opon te talma', ma na cho'n na opon le c'u'l, nin na elt.

Tal Jesús yi yole'j tan xchajle'n yi nk'e'tz xan kol baj alchok takle'n tan jun yaj.

²⁰Ncha'tz tal scyetz:

—Yi txolbil yi na jalsan kil swutz Ryos i'tz yi e'chk ajtza'kl cachi' yi cho'n na itz'ij te kalma'. ²¹Na yi e'chk ajtza'kl cachi', chi tane'n yi jopol wutzaji'n nka yi xna'ni'n tu yaji'n, nka biyolnaki'n, cho'n na itz'ij tetz talma' jun wunak. ²²Nin ncha'tz ko alk'om jun yaj, nka na el talma' te e'chk takle'n yi nk'e'tz tetz, cho'n na itz'ij yi jun ajtza'kla'tz te talma'. Nin ncha'tz na jal til jun tan subulnaki'n, nin tan chi'ch c'u'lal, nin tan telse'n k'e'j junt, nin tan tu' yi na tocsaj tib nim tu tajtza'kl. Nin ncha'tz na jal til jun ko tu na tzan tu' tan banle'n e'chk takle'n cachi'. ²³Cyakil yi e'chk ajtza'kl cachi'a'tz yi na saj tetz talma' jun, ya'stzun yi na xcy'e' tan jalse'n til. Nk'e'tz yi e'chk takle'n yi na baj ta'n.

^b7.10 Ex 20.12. ^c7.10 Ex 21.17; Lv 20.9.

Yi tocsal jun xna'n yi nk'e'tz judiy

(Mt 15.21-28)

²⁴Ticy'e'nt tzun Jesús nin cho'n tpone'n le ama'l cwent tetz Tiro tu Sidón. Yi tpone'n, nintzun jal jun ca'l kale oque't tan posari'n, na yi tajbil i' i'tz yi cya'l jun lbitan stziblal. Poro qui'c rmeril tan tewal tib xchiwutz wunak, ²⁵na jalcunin tbital jun xna'n yi stziblal. Yi jun xna'na'tz, at jun tal yi xun, yi at jun espíritu cwent Bayba'n twankil. Cha'stzun te tpone'n swutz Jesús nin cu' mejloktz. ²⁶Nk'e'tz judiy i', ma na i' jun aj sirofenicia. Yi cwe'n mejlok, nin cu' wutz tetz Jesús tan toque'n tan laje'n len yi espíritu cwent Bayba'n twankil yi tal. ²⁷Poro itzun tal Jesús tetz:

—Xch'iwe' binu', na tajwe'n yi bajx chiwan yi e' nitxa', na qui na yub kol kamajlen chiwa' tan bene'n kuk'ol scyetz e' tx'i', —chij Jesús tetz yi xna'n.

²⁸Poro itzun saj tlol yi xna'n:

—Bintzi Ta', poro ncha'tz e' tal tx'i', na noj chic'u'l te chiwabe'n yi e' nitxa'.

²⁹Itzun ben tlol Jesús:

—Ba'n atit yolu' na'. Ba'n bin tz'aju', na ja wi't el yi espíritu cachi' twankil yi talu'.

³⁰Yi tpone'n yi xna'n xe ca'l, coylij yi tal wi ttx'ach. Na nsken el yi espíritu cwent Bayba'n twankil.

Yi tule'n yos tu jun chcan, nin kekeb

³¹Tele'n tzaj tzun Jesús le luwar cwent Tiro, nin icy' cu'ntz Sidón, nin tulak yi e'chk tnum cwent Decápolis tan tpone'n tzi a' Galilea. ³²Tpone'n tzun ticy'le'n jun chcan, nin kekeb swutz i'. Nin e' oc yi e' q'u'il tetz tan cu'swutzil swutz Jesús tan je'n tk'ol yi k'ab twi'. ³³Tele'n tzun tcy'al Jesús yi chcan wi' xchixo'l yi jun c'olaj wunak yi ate'-tz. Yi tele'n chixajsal quib, nintzun oc tk'ol Jesús jun wi k'ab tul yi julil xchin yaj. Nin oc stzibil yi t'a'al stzi' te wi k'ab, nin oc tk'ol te tak' yi jun yaja'tz yi kekeb. ³⁴Xmayine'n nin tzun tcyaj', nin saj jun bis te c'u'l. “iEfata!” chij Jesús bantz. Yi na elepont yi jun yola'tz i'tz: “iJake'n awibi!”

³⁵Jalcunin jakxe'n xchin yaj, nin jalcunin yucane'n tak' tan yol. Chin clar cunin jilone'n yaj. Qui'c mu'x tal paltil. ³⁶Cawune'n tzun Jesús scyetz yi e' wunak yi i'lon yi mbi cu'n ban i', tan cya'l cyal nint stziblal. Poro pyor cunin e' bantz tan yolche'n. ³⁷Wi'nin cyele'n yab te yi mbi cunin ban Jesús, itzun cyaltz: “Chumbalaj nin cyakil yi na bnix ta'n, na na xcy'e' tan tulse'n yos scyuch' yi e' chcan, nin scyuch' yi e' mem.”

Yi chiwane'n cyaj mil yaj tan milawr Jesús

(Mt 15.32-39)

8 ¹Te cobox k'eja'tz nsken chicham quib wi'nin wunak poro qui'c chiwa' cy'a'n cya'n. Chisaje'n tzun xchakol Jesús yi e' xchusbe'tz, itzun taltz scyetz:

²—Na el ink'ajab scye'j yi e' wunake'j, na ja el oxix k'e'j yi ate' tzone'j swe'j, nin qui'c chiwa'. ³Qui na waj che' inchak nin xe'ak chica'l yi ntaxk chiwan, ko tzun chisaj num tbe' tan paj we'j. Na at e' yi joylaj nchisaj, —chij Jesús bantz scyetz.

⁴—Poro Ta', ¿na' ljale't chiwa' jun c'olaj wunake'j? na cya'l atit jun ca'l naka'j, —che'ch yi e' xchusbe'tz.

⁵—¿Jatna' pam cy'a'n ita'n? —chij Jesús scyetz.

—Juk ntzi' pam cy'a'n ka'n Ta', —che'ch e' xchusbe'tz.

⁶Cawune'n tzun Jesús tan chícwe'n c'olchok cyakil yi wunak wuxtx'otx'. Je'n tzun tcy'al yi yuk pam, nin tyo'xin tetz Ryos. Yi wi't tyo'xine'n, nin cu' pi'xultz, nin ben tk'ol scyetz yi e' xchusbe'tz. Cyoque'n tzun yi e' xchusbe'tz tan jatxle'n nin scyetzak yi e' wunak. ⁷Ncha'tz at cobox tal cay cy'a'n cya'n. Yi wi't tyo'xine'n Jesús tibaj, nin cawun tan bene'n jatxij scyetz wunak. ⁸E' baj wan len cyakil yi e' wunaka'tz, nin baj noj len chic'u'l. Poro sowrin yuk mo'tx pam tu cay. ⁹Te jun tir wa'a'na'tz, e' wan cyaj lo' mil wunak. Yi wi't chiwane'n, nin oc Jesús tan chichakle'n nin xe'ak chica'l. ¹⁰Yi nsken cha'j yi e' wunak, toque'n tzun Jesús tul yi barc nintzun e' ben scyuch' yi e' xchusbe'tz le ama'l cwent Dalmanuta.

Yi cyoque'n yi e' parisey tan jakle'n jun milawr

(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹Itzun bantz yi cyopone'n, nintzun e' oc cobox parisey tan wak' ib tu Jesús. Yi cyajbil i'tz yi xe'nk tan jale'n til Jesús. Nin chijak tetz tan xchajol jun milawr tan xchajle'n yi ko bintzi nin cy'a'n porer Ryos ta'n. ¹²Saje'n tzun jun chin bis te talma' Jesús, nin taltz:

—Ntin milawr na chijak yi e' wunak, poro jun cu'n yol quil bajij jun milawr xchiwutz.

¹³Che' cyaje'n cyen tzun tilol yi e' pariseya'tz, nin oc junt tir tul barc, nin icy'tz jalaj cy'en a'.

Juntlen chichusu'n yi e' parisey

(Mt 16.5-12)

¹⁴Yi quicy'e'n pone'n yi e' xchusbe'tz jalaj icy'en a', nin e' nachon te'j yi qui'c chiwa' cy'a'n cya'n. Ntin jun tal pam cy'a'n cya'n. ¹⁵Toque'n tzun Jesús tan chicawe'n:

—Or tzitil ttx'amil chipam yi e' parisey tu yi ttx'amil yi chipam yi e' yi xomij chiwi' te Herodes.

¹⁶Yi quibital yi e' xchusbe'tz, quinin el chitxum tetz, nintzun cyaltz squibil quib:

—Yi ttxolbile'j yi na kubit nin, i'tz lo' tan paj yi qui'c kawa' cy'a'n ka'n.

¹⁷Yi tele'n ttxum Jesús te cyajtza'kl, nintzun ben tlol scyetz:

—¿Nxac na italwok yi qui'c pam cy'a'n ka'n? ¿Nxac na cxbisunwok? ¿Txe'n nin ptzun k'uke' ic'u'l swe'j? ¿Chin tze'tzuje't nin pe' itajtza'kl? ¹⁸At iwutz, ¿qui pe' na itilwok yi mbi na bnix wa'n? At ixchin, ¿qui pe' na itbitwok yi mbi na wal? ¹⁹¿Qui pe' na ul tx'akx tic'u'l yi milawr yi bnix wa'n yi woque'n tan jatxle'n yi o' pam scyetz yi o' mil wunak? ¿Qui pe' na ul tx'akx tic'u'l yi jatna' mo'tx sowrin? —chij Jesús ban scyetz.

—Coblaj mo'tx Ta', —che'ch.

²⁰—Ej nin yi woque'n tan jatxle'n yi yuk pam scyetz yi cyaj mil wunak, ¿jatna' mo'tx sowril molxij ita'n?

—Juk, —che'ch.

²¹—Yi ko ya'tz, ¿mbi tzuntz qui na pujx ita'n yi mbi eka'n wa'n?

Yi jakxe'n wutz jun moyi'x le tnum Betsaida

²²Yi cyopone'n le tal tnum yi na bi'aj Betsaida, tule'n tzaj tzun ticy'le'n jun moyi'x swutz Jesús. Cyoque'n tzun yi e' q'u'il tetz tan cu'swutzil tetz Jesús tan

toque'n macol yi moyi'x. ²³Bene'n tzun Jesús tan xch'ine'n tzaj yi moyi'x, nintzun el tcy'altz xlj len yi tnum. Yi nskén che'l, toque'n tzun tk'ol Jesús mu'x tal t'a'al stzi' te wutz yi moyi'x, nin je tk'ol yi k'ab twi', nin jaktz tetz yi ko ba'nt xmayin.

²⁴Xmayine'n tzun yi moyi'x, itzun taltz:

—Na che' wil yi e' wunak poro ni'cu'n e' chi jun wi' tze' quitane'n, nin na chixon.

²⁵Toque'n tzun macol Jesús junt tir wutz yi moyi'x. Ule'n nin ban yos tuch', nin chin clar cunin xmayine'n i'.

²⁶Taje'n tzun xchakol Jesús xe ca'l, nin ben tlol tetz:

—Quil xicy'ak tnum, nin cya'l tzawalwit scyetz wunak yi xe'n mu'l yos tzawuch'.

Yi talol Lu' yi Jesús i' yi jun yi bixba'nt tan tule'n

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷Itzun bantz yi wi't baje'n yi xtxolbile'j, chibene'n tzun Jesús scyuch' yi e' xchusbe'tz lakak e'chk aldey cwent yi ama'l Cesarea Filipo. Itzun te yi na chixontz tbe', jakol tzun Jesús scyetz yi e' xchusbe'tz:

—¿Na' scyetz in, nin mbi'tz inmunl xchiwutz wunak?

²⁸—At bin e' yi na cyal yi ilu'a'tz k'ajtzun Wa'n Bautist; ej nin at e' yi na cyal yi i ilu'a'tz yi k'ajtzun Elías. Nin ncha'tz at e' na cyal yi ilu'a'tz jun scyeri e' elsanl stzi' Ryos yi ja itz'ij junt tir.

—Ma le iwutz itetz, ¿na' scyetz in?

²⁹Saje'n tzun stza'wel Lu', itzun taltz:

—Ta', i ilu'a'tz yi Cristo.

³⁰Cawune'n tzun Jesús scyetz tan cya'l cyal nint yi i' yi Cristo, yi jun yi bixba'nt tan Ryos tan tule'n.

Yi talol Jesús yi chocopon wunak tan biyle'n cu'n

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹Yi wi't tele'n chitxum tetz yi xtxolbila'sel'j, kalena's tzun xe'te'n Jesús tan xtx'olche'n xo'l scyetz yi tajwe'n tan tijol i' qu'ixc'uj. Ncha'tz tal scyetz:

—Yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, quil tz'ajwij inwutz cyak'un yi e' wi' banl wi' tetz tnum scyuch' e' wi'tz pale', nin e' tx'olol xo'l yi ley yi tz'iba'nt cyen. Chin biylok cya'n, poro nitz'okt le toxi'n k'ej, —chij Jesús ban scyetz.

³²Clar cunin tlol i' scyetz. Tele'n tzun moxol Lu' Jesús joylaj len mu'x, nin octz tan talche'n tetz tan qui talol yi jun xtxolbila'tz. ³³Je'n tzun such'k'il tib Jesús, nintzun xmayin tzaj scyetz yi e' xchusbe'tz, nin ben tlol tetz Lu':

—Cawle'n swe'j, na ni'cu'n ax tu Bayba'n. Yi awajtza'kl nk'e'tz cho'n na saj te Ryos, ma na cyajtza'kl wunak tu', —chij Jesús bantz tetz Lu'.

³⁴Chisaje'n tzun xchakol Jesús yi e' xchusbe'tz scyuch' yi e' wunak. Itzun taltz scyetz:

—Alchok scyetz yi na taj xom tzaj swe'j, tajwe'n yi quil sban yi tetz tajbil, nin chin tajwe'n cunin yi list i' tan tk'ol tib tk'ab quimichil chi na c'ox tib jun yaj tan quime'n swutz pasyon. ³⁵Poro cyakil yi e' yi na chipek' te yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx', chitz'ake' cyera'tz yi quitz'ajbil tetz ben k'ej ben sak. Poro ko list atit jun yaj tan tilwe'n cyen yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx' tan tu' yi na taj tz'oc jak'

inca'wl, scambaje' tzun i' yi stz'ajbil yi quinín bajsbe'nt tetz. ³⁶Qui'c Itak' tetz jun yaj mpe nink cambaj cyakil yi e'chk takle'n yi at wuxtx'otx' kol stz'ak yi stz'ajbil tan paj. ³⁷Na qui'c jun takle'n yi ba'n tak' jun yaj tan jale'n stz'ajbil. ³⁸Tajwe'n yi quil tx'ixwij jun yaj tan xome'n swe'j, na yi in wetz, in Bajx Cy'ajol nin nu'lt junt tir tzone'j wuxtx'otx'. Yil nu'l, cy'a'n yi k'ej tu porer Intaj wa'n. Nin xomche' yi e' balaj ángel swe'j. Poro yil nu'l, qui'c lwaj cyen scyetz yi e' yi qui na chixom swe'j. Qui'c lwaj quen scyetz, na qui na chixom te weri inchusu'n tan tu' yi na chixob xchiwutz yi e' mas juchul il, yi e' yi cyajnak cyen quilol Kataj Ryos.

9 ¹Ncha'tz tal Jesús scyetz:

—Jun cu'n yol na wal nin tzitetz. At e' tzixo'lwok yi qui' chan lchiquim jalen cu'n lquil yi bintzinin at tulbil Ryos tan cawu'n.

Yi je'n xtx'ixpul tib yubil Jesús

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

²Yi tele'n kak k'ej, nintzun e' ben tcy'al Jesús yi Lu' tu Jacow, nin Wa'n. Cho'n tzun chije'n pone'n chichuc cuntu' wi'wtz. Yi cyopone'n nintzun je xtx'ixpul tib yi yubil Jesús xchiwutz. ³Chin stum nin ban be'ch tetz. Qui'c nin jun aj tx'ajonl wi munt yi nink tz'opon k'ab te yi skojal yi be'ch tetz. ⁴Chije'n tzun jobtuj k'ajtzun Elías tu k'ajtzun Moisés xchiwutz, nin quil yi cyoque'n tan yol tu Jesús. ⁵Bene'n tzun tlol Lu' tetz Jesús:

—Ta', chumbalaj nin yi ato' tzone'j. Ba'n kaban ox scabte', jun teru', nin jun tetz Moisés, nin jun tetz Elías, —stzun Lu' bantz.

⁶Tan paj xo'w yi at cu'nt Lu' scyuch' yi e' mas, quinín pujx ta'n yi mbi cunin na tzan tan yolche'n tetz Jesús. ⁷I cunin na tzan Lu' tan yolche'n yi yola'se'j yi cwe'n mule'n noc sbak' squibaj, nin cho'n e' cyaje'n cyen tc'u'l. Nin tc'u'l yi sbak'a'tz ben quibital jun voltz: “Yi june'j, ya'stzun inCy'ajl. Wi'nin ok'le'n wutz wa'n. Bitwok yi ca'wl i,” stzun jun yola'tz ban tzaj. ⁸Yi stzaje'n wi' jun yola'tz, quibe't Moisés tu Elías. Jalt Jesús at cyen.

⁹Itzun yi chipakxe'n lucu'nak tzaj, nintzun oc Jesús tan talche'n scyetz:

—I bin jalu', qui na waj yi nink tzitalwok yi txolbile'j tetz jun wunak, jalen cu'n yil nitz'ij xchixo'l alma'.

¹⁰Cya'l nin tzun cyalwit yi xtxolbila's scyetz wunak. Ntin e' oc tan txumle'n xchic'u'l cuntu' yi mbi eka'n tan yi yol Jesús yi tal yi stz'itz'ok i' xchixo'l alma'.

¹¹Cyoque'n tzun yi e' xchusbe'tz tan jakle'n tetz:

—¿Mbi tzuntz yi na cyal yi e' tx'olol xo'l yi ley yi tz'iba'nt cyen, yi bajx cunin at tulbil Elías?

¹²—Bintzi nin na tal yi ley yi tz'iba'nt cyen yi tajwe'n tan tule'n Elías bajx, tan nuc'le'n cyajtza'kl wunak. Poro ncha'tz na tal yi tajwe'n tan intijol q'uixc'uj yi in yi in Bajx Cy'ajol. Nin quil tz'ajwij inwutz cyak'un wunak. ¹³Poro yi in wetz swale' nin tzitetz: Ja wi't ulak Elías, poro qui me'l chitxum tetz. Ntin e' oc tan buchle'n. Cho'n nin u'lij i' chi tz'iba'nt cyen.

Yi tele'n jun espíritu cachi' twankil jun xicy

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴Chipakxe'n tzaj tzuntz kale ate't yi e' mas xchusbe'tz, nin quilz yi nilxche' wi'nin wunak scye'j. Ncha'tz quil yi at cobox tx'olol xo'l yi ley yi tz'iba'nt cyen

tan Moisés. Na chiwak' quib scyuch' yi e' xchusbe'tz Jesús. ¹⁵Yi bene'n quilol wutz Jesús, wi'nin cyele'n yabt'z tel'j, nin lajke'l nin e' baj bene'ntz tan k'ajla'n tetz. ¹⁶Poro nin jak Jesús scyetz:

—¿Mbi na iyolbej tel'j?

¹⁷Jilone'n tzun jun scyetz yi jun c'oloy wunaka'tz:

—Max c'u'lu' Ta', ja ul wucy'al incy'ajl swutzu'. Mem i' tan paj jun espíritu cachi' yi at twankil. ¹⁸Alchok at pont i' yi na saj colpuy yi wi' tan xya'wyi'il, tan paj yi jun espíritu cachi' yi at le wankil. Ninin na cu' trimp i' wuxtx'otx', nin na swokwax t'a'al stzi', nin na kitx'ne' xe te'. Nin tan paj yi je'j ja oc yab. Ja inc'uch pawor scyetz yi e' xchusbe'tzu' tan laje'n len klo' yi jun espíritu cachi'a'tz, poro quinin chixcy'e' tel'j, —chij yaj ban tetz Jesús.

¹⁹—Lastum e'u' yi qui na cyocsaju'. ¿Jat lo' tiemp tajwe'n tan wa'te'n xchixo'lu'? ¿Nicy'na' nin muc'be'n cyeru'? Quicy'aj tzaju' yi xicy tzinwutz, —chij Jesús scyetz.

²⁰I cunin na ocopon ticy'le'n yi xicy swutz Jesús yi je'n trimpu'n tan yi espíritu cachi' yi at twankil. Itzun yi tpone'n ticy'le'n swutz Jesús nin ben tilol yi espíritu cachi'a'tz wutz Jesús, nin octz tan xuxe'n yi xicy, nin saj xya'wyi'il te yi xicy, nin cu' trimpuy wuxtx'otx'. Baj tunin tolil tib, ninin swokwaxe'n yi t'a'al stzi'.

²¹Bene'n tzun jakol Jesús tetz yi taj yi xicy:

—¿Tona'ix yi xe'tle'n yi yabile'j tel'j?

—Ni'il tzaj yi xe'te'n yi yabile'j tel'j Ta'. ²²Ej nin at na bant cu'n na ben tk'ak' nka na ben xe a' tan paj yi espíritu cachi' yi at twankil. Yi tajbil i' i'tz tan biyle'n cu'n. Cha'stzun te, kol xcy'e'u' tel'j ¿qui pe' sbanu' pawor tan tulse'n yos tuch'? Elk k'ajabu' ske'j. Ko' xch'eyaju' Ta', —chij yaj bantz tetz Jesús.

²³—¿Nxac na awal 'kol xcy'e'u' tel'j'? Na qui'c jun xtxolbil yi qui'k bnix ko nternin k'uklij kac'u'l, —chij Jesús bantz tetz yaj.

²⁴Chin wi' nin ban yi taj yi xicy tan yol, itzun taltz:

—K'uklij inc'u'l Ta', chinxch'eyaju' tan k'ukewe'n mas inc'u'l te'ju'.

²⁵Yi tilol Jesús yi tzan cyule'n wi'nin wunak, nintzun octz tan laje'n len yi espíritu cachi' twankil yi jun yabi'xa'tz. Itzun tal i':

—A'x espíritu cachi', yi na xcy'e' tan toque'n jun wunak tetz mem, nin tetz chcan, na chincawun tzawe'j: Cawle'n twankil xicye'j, nin qui't c'xo'c junt tir.

²⁶Xch'ine'n tzun yi espíritu, nin saj junt tir xya'wyi'il te xicy ta'n. Nin ele'n nin bantz. Yi tele'n, nin kine' cyen yi xicy. I cunin quimich bantz. Cha'stzun te wi'nin e' cyal yi nsken quim. ²⁷Poro Jesús nin ben i'-tz tan stz'amle'n yi k'ab tan txxicbaje'n. Je'n tzun txiclok yi xicy.

²⁸Itzun yi nsken chocopon xe jun ca'l, nin yi chichuc ate', nintzun e' oc yi e' xchusbe'tz tan jakle'n puntil tetz:

—Ta', ¿mbi tzuntz yi quinin nkaxcy'e' ketz tan laje'n len yi jun espíritu cachi'a'tz?

²⁹—Yi jun jilwutz espíritu cachi'a'tz tz'elepon twankil yi yaj ntin yi kol kanach Kataj, nin kol kamuc' we'j. Qui'c junt puntil at.

Yi toque'nt Jesús tan talche'n yi sbiylok

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰Yi cyele'n tul yi jun luwara'tz, nintzun e' icy' cu'ntz tul yi luwar cwent Galilea. Yi tajbil Jesús i'tz yi cya'llk bitan stziblal i', na na tzan i' tan chichusle'n yi e' xchusbe'tz. ³¹Je yol i' yi tal scyetz:

—Yi in wetz, yi in Bajx Cy'ajol, xchinjatzlok xchik'ab yi e' wunak. Xchinquimok cya'n, poro snitz'ok le toxi'n k'ej.

³² Poro yi e' cyetz quinín puxj cya'n yi mbi na elepont yi yol Jesús, nin tunin na chixob cu'ntz tan jakle'n tetz.

Yi e' yi at wi'nin chik'ej swutz Ryos

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Itzun bantz yi cyopone'n le tnum Capernaum, nin yi nsken cho'c xe jun ca'l, nin oc Jesús tan jakle'n scyetz:

³⁴ —¿Mbi nin tzun na iwak' itib te'j tbe'?

Poro cya'l nin jun nimsaj c'u'l tan talche'n tetz. Na yi e' oc tan xtxumle'n tbe', i'tz yi na' scyetz jun scyetz yi at mas k'ej xchixo'l.

³⁵ Cwe'n tzun c'olchok Jesús, nin e' saj xchakol yi coblay xchusbe'tz tan talche'n puntal scyetz:

—Alchok scyetz yi na taj yil tz'oc tetz bajxom, tajwe'n yil tocsaj tib juy, nin tajwe'n yil xcon tetz chichakum yi e' mas.

³⁶ Saje'n tzun tcy'al jun tal nitxa' nin opontz ta'n xchinicy'al, nin je k'alul. Itzun taltz scyetz yi e' xchusbe'tz:

³⁷ —Alchok scyetz yi na xom swe'j, nin yil tak' k'ej junt wunak yi qui'c mas k'ej chi tane'n yi nitxa'e'j, na tzun tzantz tan tak'le'n weri ink'e'j. Ej nin nk'e'tz ntin in, ma na ncha'tz na tzan tan tak'le'n k'ej yi Intaj yi nchinchakon tzaj.

Kak'e' chik'ej yi e' yi nk'e'tz e' contr ske'j

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Bene'n tzun tlol Wa'n tetz Jesús:

—Ta', ja kil jun yaj yi ja xcon yi bi'u' ta'n tan telse'n len yi e' espíritu cachi' chiwankil wunak. Poro tan paj yi qui xomij i' ske'j, ja tzun ko'c tan makle'n wutz, —stzun Wa'n tetz Jesús.

³⁹ —Quil tzibanwok yi juna'tz, na qui'c nin jun yi na oc tan banle'n jun milawr tan imbi' yi nink tz'oc tan inyolche'n. ⁴⁰ Na cyakil yi e' yi nk'e'tz e' contr ske'j, e' tzun kamiw tane'ntz. ⁴¹ Na alchok scyetz yil tz'ak'on siquier jun was chawla' tzitetz tan tu' yi xomquixwok swe'j, jun cu'n tz'ak'lok jun oy tetz.

Chin xo'wbil nin kol kajuch kil

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² “Poro ncha'tz ko at jun tal prow yi k'uklij c'u'l swe'j, ej nin ko na xcy'e' jun yaj tan suble'n, nin tan pitle'n nin tul il, tz'ak'lok jun chin caws yi jun subul naka'tz. Ba'n tcu'n yi nink tz'oc c'alij jun chin ca' skul nin ben c'oxij i' xe mar, swutz yi nink tz'oc tan suble'n jun tal prow yi cho'n k'uklij c'u'l swe'j.

⁴³ “Ncha'tz ko na ijuch itil tan ik'ab, ba'n tcu'n tzitamlen. Na ba'n tcu'n jalaj ntzi' ik'ab, swutz yi nink cxopon tu cabil tq'uixc'uj, na chin xo'wbil nin yi jun q'uixc'uja'tz. ⁴⁴ Na quil tzaj yi k'ak', nin quil chiquim yi tamlu'il^d chiwankil yi e' yi chopontz tul.

⁴⁵ “Ej nin ko na ijuch itil tan itkan, ba'n tcu'n tzitamlen. Na ba'n tcu'n yi jalaj ntzi' itkan swutz yi nink cxopon tu cabil tq'uixc'uj. Na chin xo'wbil nin yi jun

^d9.44 Na lo' elepont yi i'tz bis o'kl yi qui bajsbe'n tetz.

q'uixc'uja'tz. ⁴⁶Na quil tzaj yi k'ak', nin quil chiquim yi tamlu'il chiwankil yi e' yi chopontz tul. ⁴⁷Ej nin ko na ijuch itil tan iwutz, ba'n tcu'n c'olpe'lwok tzaj, na ba'n tcu'n yi jalaj ntzi' iwutz yil cxopon tcyaj' swutz yi cxopon tq'uixc'uj tu cabil iwutz. ⁴⁸Na quil tzaj yi k'ak' nin quil chiquim yi tamlu'il chiwankil yi e' yi chopontz tul.

⁴⁹“Poro ko na taj jun yaj yil jal tatz'mil nin yil jal balajil, tajwe'n tan muc'ul q'uixc'uj. Na ntin sjalok tatz'mil jun yaj kol tij q'uixc'uj. ⁵⁰Chumbalaj nin yi atz'um, poro ko qui'c pitz'pal, čxe'n tzun jal pitz'paltz? A'tok bin itatz'mil, nin sjalok yi tzatzin paz tzixo'l, —chij Jesús bantz scyetz.

Qui'c cu paxe'n

(Mt 19.1-2; Lc 16.18)

10 ¹Yi wi't baje'n txxolil Jesús yi txxolbila'se'j, tele'n tzaj tzun i'l-tz Capernaum. Cho'n bene'n i' le luwar cwent Judea nin tu yi luwar yi at jalaj icy'en a' Jordán. Itzun te yi tpone'n, chichamol tzun quib yi e' wunak te i', nin oetz tan chichusle'n chi na ban nin i'. ²Cyoque'n tzun cobox parisey tan joyle'n puntil yi če'nk jal til Jesús. Itzun chijaktz tetz:

—čMbi na tal teru' Ta', ba'n pe' le wutz teru' kol spax cyen jun yaj yi txkel? —che'ch.

³—čMbi cyajnak stz'ibal Moisés yi tajwe'n tan chixome'nu' te'j? —stzun Jesús scyetz.

⁴—Alijt cyen tan Moisés yi at cu tan cyaje'n cyen paxil jun yaj yi txkel. Ntin na taj je'se'n jun u'j tetz paxe'n, ba'n tzun scol cyen yaj yi txkel, —che'ch bantz tetz Jesús.

⁵—Cyaj tlol Moisés yi txxolbile'j tan paj stze'tzal cyalma'u'. ⁶Poro le xe'tzbil tzaj, yi bnixe'n cu'n cyakil e'chk takle'n tan Ryos, “Yaj tu xna'n e' tulej Ryos.”^e ⁷“Cha'stzun te tajwe'n tan cyaje'n cyen tilol jun yaj yi taj txxu' tan cyok'bel quib tu txkel, nin chijunaj quibtz. ⁸Yi coba'tz yi na cyok'bej quib, junit na chiban swutz Ryos.”^f Nk'e'tz cob chixone'n ma na jun ntzi' na chiban. ⁹Cha'stzun te qui'c rmeril yi nink xcyel jun wunak tan chijatxle'n yi jun lmuja'tz yi Ryos ncyok'ben cu'n, —chij Jesús scyetz.

¹⁰Yi nskén chopon xe jun ca'l, nintzun e' oc yi e' čxusbe'tz tan jakle'n puntil tetz te yi mbi eka'n tan yi txxolbil yi nskén tal. ¹¹Itzun tal Jesús scyetz:

—Cyakil yi e' yi na chipax cyen quixkel, nin cyok'bej quib tu junt xna'n, e' tzun jopol wutzaj. ¹²Ej nin ncha'tz alchok scyetz xna'n yil spax cyen yi chmil nin ltok'bej tib tu junt, jopol wutzaj i'.

Yi tk'ol Jesús yi banl squib e' nitxa'

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³Cyopone'n tzun ticy'le'n cobox nitxa' swutz Jesús tan je'n tk'ol yi k'ab čchiwi'. Poro nin e' oc yi e' čxusbe'tz tan makle'n chiwutz yi e' cy'anl cyetz. ¹⁴Poro yi tilol Jesús yi mbi na chitzan yi e' čxusbe'tz tan banle'n, nintzun je' swutz.

—Ak'wok ama'l scyetz yi e' nitxa' tan cyule'n swe'j. Quil tzimakwok chiwutz, na cyakil yi e' yi cho'n tane'n chic'ulutxumil chi tane'n chic'ulutxumil yi e'

^e 10.6 Gn 1.27; 5.2. ^f 10.8 Gn 2.24.

nitxa'e'j, ate' nin cyera'tz tk'ab Ryos. ¹⁵ Jun cu'n yol na wal tzitetz, alchok scyetz yi quil tz'oc c'ulutxum jak' ca'wl Ryos chi tane'n c'ulutxumil jun nitxa', quil tz'oc tera'tz tk'ab Ryos, —chij Jesús ban scyetz.

¹⁶ Bene'n tzuntz tan chik'ale'n yi e' nitxa', nin je' yi k'ab xchiwi' tan tk'ol yi banl squibaj.

Yi jilone'n jun ric tetz Jesús

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Itzun bantz yi tcy'alt Jesús yi be', lajke'l nin tule'n tzaj jun yaj nin cu' mejloktz swutz. Itzun jaktz:

—Ta' chumbalaj nin ilu', ñmbik tzimban tan incambal yi itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz?

¹⁸ —Ñmbi tzuntz na awal tzaj yi in balaj? Ntina'tz jun balaj at, i'tz Ryos.

¹⁹ Ncha'tz, ñmbi xac na ajak tzaj swetz yi mbi'tz yi puntil tan acambal yi awutz'ajbil? Na elnak atxum tetz yi lajuj ca'wl, yi na tal: 'Quil c'xjopon wutzaj; quil c'xbiyolnakin; quil c'xalk'ij; qui tzajal cu'n jun wi awak' yil c'xo'c tan stiwi'n; quil c'xo'c tan chisuble'n wunak; lok'we' ataj atxu', —stzun Jesús bantz tetz.

²⁰ —Poro Ta', juyil tzaj cu'n in yi inxe'tle'n tan banle'n tane'n cyakil yi e'chk txxolbila'se'j yi na tal tzaju' swetz.

²¹ Tzatzin cu'n tzun bene'n tlol Jesús tetz:

—Jalta'tz jun apartil at. Cun c'ay cyakil amebi'l, nin oy nin yi jamel scyetz e' meba'. Sjalok tzun amebi'l tcyaj. Yil tzaban tane'n yi txxolbile'j, ba'n tzun c'xu'ltz tan axome'n nin swe'j. Poro tajwe'n yi list ax tan muc'le'n q'uixc'uj chi na c'ox tib jun yaj tan quime'n swutz pasyon.

²² Poro yi t'ital yaj yi yol Jesús, wi'nin bisune'n. Ej nin yi taje'n i' xe ca'l, wi'nin ticy'e'n te'u'l, na wi'nin mebi'l.

²³ Xmayine'n nintzun Jesús scyetz yi e' xchusbe'tz. Itzun taltz scyetz:

—At q'uixbel tan cambal jun ric yi jun balaj tiemp yil tz'oc Ryos tan cawu'n.

²⁴ Wi'nin cyele'n yab yi e' xchusbe'tz te yi yol Jesús. Cha'stzun te talol junt tir Jesús scyetz:

—Axwok jun c'oloj witz'un, wi'nin q'uixbel tan tpone'n jun yaj te Ryos, yi ko cho'n k'uklij c'u'l te yi mebi'l. ²⁵ Ni'cu'n q'uixbel chi tane'n q'uixbel yi nink tz'icy' jun camey tul jun julil bak tz'isbil, —chij Jesús scyetz.

²⁶ Yi quibital yi e' xchusbe'tz Jesús yi yol i', nintzun e' el yabtz te'j, nintzun cyaltz squibil quib:

—Yi ko ya'tz, ñxe'n tzun clax jun?

²⁷ Che' bene'n tzun xmayil Jesús, nintzun taltz scyetz:

—Quil xcy'e' jun wunak te txxolbile'j, poro qui'c jun takle'n yi qui'k xcy'e' Ryos te'j.

²⁸ Toque'n tzun Lu' tan yol tetz Jesús:

—I bin jalu' Ta', yi o' ketz ja cyaj kilol cyakil yi kamebi'l tan kaxome'n te'ju'.

²⁹ Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, alchok scyetz yi list tan cyaje'n cyen tilol yi ca'l tu yi txx'otx' tan tu' yi na taj xom swe'j, nin tan tu' yi ja el txxum te yi inchusu'n yi na tak' itz'ajbil, tz'ak'lok jun cient ca'l tu jun pi'aj tx'otx' tetz. ³⁰ Ej nin ncha'tz alchok scyetz yi list tan cyaje'n cyen tilol yi taj txxu', nka yi stzicy,

nka yi titz'un, nka yi txkel, nka yi e' nitxajil tan xome'n swe'j, sjalok jun chin c'olój taj txu', tu jun c'olój titz'un nin stzicy. Nin sjalok jun chin c'olój nitxajil. Na cyakil yi e' yi list tan chixome'n swe'j, sjalok cyakil yi je'j. Poro ilenin chitije' q'uixc'uj. Na yil tz'ul tzaj yi tiemp yi at tulbil, xchicambok te jun itz'ajbil yi quinin bajsbe'n tetz. ³¹ Poro at wi'nin e' yi bajxche' jalu' yi wi'tzbil xchibne'. Nin at e' yi wi'tzbil quitane'n jalu' yi xchibajxok tan chicambal quitz'ajbil.

Yi talol Jesús yi at cyocbil wunak tan biyle'n

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Itzun bantz yi na chixon tbe' tan cyopone'n Jerusalén, bajxij Jesús xchiwutz yi e' xchusbe'tz. Poro wi'nin chibisune'n te yi qui bi lo' sbajok te Jesús. Ncha'tz quitane'n yi e' mas wunak yi xomche' nin. Wi'nin chixobe'n. Chichuc tzun yi e' xchusbe'tz e' el moxoltz joylaj len mu'x nin octz tan talche'n scyetz yi mbi sbajok te i'. ³³ Itzun tal i'-tz:

—I bin jalu', sak tziwutz yi cho'n at kabembil Jerusalén. Yil kopon xchinjatxlok, yi in yi in Bajx Cy'ajol, xchik'ab yi e' wi'tz pale', nin xchik'ab yi e' tx'olol xo'l yi ley yi tz'iba'nt cyen. Ncha'tz bixek cya'n tan wele'n cu'n swutz. Chinjatxlok xchik'ab yi e' awer nak. ³⁴ Nocopon tetz chitze'lbe'tz. Chinlo'onk cya'n tan xicy'xab. Chocopon tan stzube'n tzaj t'a'al chitzi' tinwutz, nin chinquimok cya'n. Poro le toxi'n k'ej, nitz'ok junt tir xchixo'l alma'.

Yi chijakol Jacow tu Wa'n chik'ej

(Mt 20.20-28)

³⁵ Toque'n tzun chiixkansal quib Jacow tu Wa'n yi e' cy'ajl Zebedeo te Jesús. Itzun cyaltz tetz:

—Ta', na klo' kaj yi sbanu' yi pawor yi skac'uche' teru'.

³⁶ —¿Mbi tzun na itajwok yil tzimban?

³⁷ —Yi kajbil i'tz, yil cambaju' yi k'aju' tan toque'nu' tan cawu'n, na klo' kaj yil tak'u' ama'l sketz tan kac'olewe'n xlaju', jun le sbalu', nin junt le maxu', —che'ch.

³⁸ Itzun tal Jesús scyetz:

—Yi axwok itetz, qui na el itxum tetz yi mbi na cxtzanwok tan c'uche'n. ¿Pe' xcyekwok tan muc'le'n yi q'uixc'uj yi tz'icy'pon wetz wa'n?

³⁹ —Kaxcyek Ta', —che'ch.

—Jun cu'n yol tzitije' yi q'uixc'uj yi tzintije' wetz, ⁴⁰ poro tan ic'olewe'n tzinxlaj, nk'e'tz in chincawun te'j, ma na cho'n tz'ak'lok scyetz yi e' yi txa'ijche' tan Intaj.

⁴¹ Itzun yi quibital yi lajujt cyuch', nintzun je' xchiwutz yi mbi'tz na chitzan Jacow tu Wa'n tan jakle'n tetz Jesús. ⁴² E' saje'n tzun xchakol Jesús, itzun taltz scyetz:

—Na itilwok yi xe'n quitane'n yi e' wi'tz ajcaw lakak e'chk lmak tnum, wi'nin na chicawun. Na cho'c wunak jak' chica'wl. ⁴³ Poro qui na taj yi ya'stunk tziban itetz. Ma na je puntile'j: Ko at jun tzixo'l yi na taj jal k'ej, tajwe'n tan toque'n i' tetz chichakum yi e' mas. ⁴⁴ Ko at jun tzixo'l yi na taj tz'oc tetz bajxom, tajwe'n tan toque'n tetz chichakum yi e' mas. ⁴⁵ Chi wutane'n wetz, yi in yi in Bajx Cy'ajol, nk'era'tz inmantar yi nink cho'c wunak tetz inchakum, ma na ja nu'l tan woque'n tetz chichakum wunak. Ja nu'l tan wuk'ol wib tk'ab quimichil tan chiclaxe'n wi'nin wunak.

Yi tule'n yos tan Jesús tu Bartimeo yi moyi'x̃

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶Itzun bantz yi ticy'ake'n Jesús le tnum Jericó, xomche' yi e' x̃chusbe'tz, scyuch' jun c'olój wunak. Yi cyelemule'n ju'e'l tzej tnum, at tzun jun moyi'x̃ c'olchij tzi be' tan rmosumi'n. Bartimeo bi', cy'ajl Timeo. ⁴⁷Ej nin yi t'ital i' yi txant tan tule'n Jesús naka'jil i', nintzun jilontz. Chin wi' nin bantz tan yol:

—Jesús ilu' yi xonl k'ajtzun Luwiy yi at tulbil, elk k'ajabu' ske'j.

⁴⁸Poró wi'nin wunak e' oc tan makle'n wutz i' tan qui't x̃ch'ine'n, poró mast cunin x̃ch'ine'n i':

—Jesús, ilu' yi xonl k'ajtzun Luwiy yi at tulbil, elk k'ajabu' swe'j.

⁴⁹Taquewe'n cu'n tzun Jesús, itzun taltz:

—Cy'ajwok tzej tzone'j.

Chibene'n tzun cobox tan ticy'le'n tzej yi moyi'x̃, itzun cyaltz tetz:

—Quiwit yaj, txiclije'n, na na tzan Jesús tan achakle'n.

⁵⁰Cyaje'n cyen tzun jowbal yi xbu'k, nin cy'a'nt nin tz'itpu'n ta'n yi je'n txiclok nin opontz swutz Jesús. ⁵¹Jakol tzun Jesús tetz:

—¿Mbi tzun na awaj yil tzimban tzawe'j?

—Ta', yi wajbil i'tz yil jakxij inwutz ta'nu'.

⁵²—Ba'n c̃xa'j, na tan tu' nk'uke' ac'u'l swe'j ja wi't ul yos tzawuch'.

Na nin el tzej yi yola'se'j le stzi' Jesús yi jakxe'n yi wutz yi moyi'x̃. Ej nin xomnintz te Jesús.

Yi tpone'n Jesús Jerusalén

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

11 ¹Itzun bantz yi cyopone'n naka'jil Jerusalén x̃laj yi cob tal tnum yi na bi'aj Betfagé tu Betania, yi ate' wi Olivo, nin e' ben x̃chakol Jesús cob x̃chusbe'tz tan ticy'le'n jun mantar, ²itzun taltz:

—Quibene'nk le aldey tzi'ne'j. Yil cxopon, tzitile' jun buru' c'alij, yi txe'n cunin bajij mansar. Pujwok tzej, nin cy'ajwok tzej. ³Inti ko al cxmakonwok te'j, ba'n tzitalwok tetz: 'Cho'n xconk tetz Kajcaw, ax tz'ul kuk'e't nin,' x̃chijwok sban, —stzun Jesús scyetz.

⁴Chibene'n tzuntz nin jal nin yi buru' cya'n. Cho'n c'alij tzi be' tzi jun sawan.

⁵Itzun te yi na chitzan tan pujle'n, at tzun wunak yi cyal scyetz:

—¿Mbi na ibanwok? ¿Nxac na cxtzanwok tan pujle'n yi buru'?

⁶I nin tzun ben cyaloltz chi yi ben tlol Jesús scyetz, nintzun ak'l'ij ama'ltz scyetz tan bene'n quicy'al. ⁷Tpone'n tzun yi buru' cya'n kale atit Jesús, nin je cyak'ol chixbu'k te'j. Nintzun je nin Jesús te'j. ⁸Wi'nin wunak yi baj cu' chilit'ul yi chixbu'k tbe'. Ej nin at e' yi xak tze' cu'n baj cu' cya'n tbe'. ⁹Cyakil yi e' yi bajxche' cyuml yi e' yi xomche' nin, wi'nin chixch'ine'n tan yi tzatzin yi ate' cu'nt:

—Kak'e' kak'ajsbil tetz Ryos, na at banl i' tibaj yi june'j, yi ja ul x̃chakol.

¹⁰Kak'e' kak'ajsbil tetz Ryos na txant tan toque'n yi june'j tetz ajcaw chi yi suki'nt tan Ryos tetz k'ajtzun rey Luwiy tentz. Kak'e' bin kak'ajsbil tetz yi kaRyosil yi at tcya'j, —che'ch cyakil yi e' wunak.

¹¹Tpone'n tzun Jesús le tnum Jerusalén, nin octz le templo. Yi nskén baj xmayil cyakil yi e'chk takle'n yi at, nintzun eltzej tan tpone'n le tal tnum Betania, na nskén cu' k'ej. Xomche' yi coblaj x̃chusbe'tz i' te'j.

Yi skeje'n yi jun wi' ibx̃ tan Jesús

(Mt 21.18-19)

¹²Itzun bantz le junt eklok yi chipakxe'n tzaj le tal tnum Betania, saje'n tzun jun chin wej te Jesús. ¹³Bene'n tzun tilol jun wi' ibx̃ yi cho'n at tzi be'. Chin txa'x nin xak. Nin ben tan tilwe'n yi ko at wutz. Poro yi tpone'n qui'c nin jun wutz at, ntin xak wi'nin, na nk'era'tz tiempil tan jale'n wutz. ¹⁴Itzun tal Jesús tetz: —Qui't c̃xwutzin sbne' opon tunintz, —stzun i'. Yi e' x̃chusbe'tz quibit yi jun yole'j.

Yi toque'n Jesús tan chilaje'n len yi e' aj c'ayinl le templo

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-32)

¹⁵Itzun bantz yi cyopone'n Jerusalén, nintzun oc Jesús le templo nin octz tan chilaje'n len cyakil yi e' aj c'ayinl scyuch' yi e' lok'ol yi ate'-tz. Nin baj je' trimpul yi chimes yi e' tx'exul wutz pwok. Ncha'tz baj je' trimpul yi chichem yi e' c'a'y plom̃. ¹⁶Nin quinin tak' ama'l tetz jun tan ticy'e'n cu'n le ama'l yi cy'anl te yi templo yi ko cy'a'n jun ektz ta'n nka alchok e'chk takle'n. Nin octz tan chichusle'n cyakil yi e' wunak. Itzun taltz scyetz:

¹⁷—Je na tal yi yol Kataj yi tz'iba'nt cyene'j: 'Yi weri inca'l ya'stzun nachbil wetz tetz alchok jilwutz wunak.' Poro yi e' cyeru' na xcon cyanu' tetz jun molbil alk'om.

¹⁸Yi quibital yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés yi yol Jesús, nintzun e' octz tan joyle'n ju' yi x̃e'n chiban tan biyle'n cu'n. Poro quinin jal puntil cya'n na na chixob scyetz cyakil wunak yi na chitzatzin te yi x̃chusu'n Jesús. ¹⁹Poro yi toque'n akale'n ele'n nin ban Jesús tnum scyuch' yi e' x̃chusbe'tz.

Yi skeje'n yi jun wi' ibx̃

(Mt 21.20-22)

²⁰Itzun bantz le junt eklok yi na chixon tbe' nin ben quilol yi jun wi' ibx̃. Nsken skej tircu'n tuml yi ta'kl. ²¹Tule'n tzun tx'ak tc'u'l Lu' yi mbi tal Jesús te yi jun wi' ibx̃a'tz. Itzun taltz:

—Ta', tilninu' yi jun wi' ibx̃ yi tak'u' caws ewt. Ja wi't skej.

²²Itzun saj tlol Jesús:

—Yi puntil i'tz yi tajwe'n tan itocsal cu'n yi sbnixok yi e'chk takle'n yi na ijakwok tetz Ryos. ²³Na jun cu'n yol swale' nin tzitetz. Alchok scyetz yil tz'a'lon te wutze'j: 'Quilo'k xe mar,' sbnixk, yi ko qui na cabej c'u'l. Sbnixk yi ko tetz cu'n talma' na tocsaj yi sbnixk. ²⁴Cha'stzun te na wal nin tzitetz, yi na cxo'cwok tan nachle'n Kataj sbnixk alchok takle'nil yi na ijakwok tetz. Poro ntin yi ko na itocsaj cu'n yi sbnixk. ²⁵Ncha'tz ko na tzan jun yaj tan orari'n nin ko na ul tx'akx til junt tc'u'l, tajwe'n tan cuyul paj. Scuye' tzun Kataj yi at tcya'j yi tetz paj. ²⁶Poro ko qui na cuy yi til junt, qui tzun scu'y Kataj yi tetz paj, —stzun Jesús bantz.

Yi chijakol tetz Jesús yi na' mak'on k'ej i'

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷Cyopone'n tzun junt tir Jerusalén. Itzun te yi na xon Jesús le templo, nintzun e' opon yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, scyuch' yi e' chiwi' banl wi' yi e' judiy, tan jakle'n tetz:

²⁸—¿At ptzun ak'ej tan banle'n yi e'chk txolbila'se'lj? ¿Na' mak'on ak'ej? —che'ch bantz tetz Jesús.

²⁹—I bin jalu', bajx tzinjake' jun txolbil scyeru'. Kol cyalu' yi puntil swetz, ncha'tz in swale' scyeru' yi na' mak'on ink'ej. ³⁰¿Na' ak'on k'ej k'ajtzun Wa'n Bautist, tan je'se'n a' chiwi' wunak? ¿Ryos pe' ak'on tetz, nka e' tu' wunak? Cyal tzaju' swetz, —chij Jesús ban scyetz.

³¹E' baj xe'te'n tzuntz tan wolnewe'n squibil quib: “Kol kal yi Ryos ak'on k'ej Wa'n, stale' tzaj sketz yi mbi tzuntz quinín kaban tane'n yi xchusu'n. ³²Ej nin kol kal yi wunak tu' ak'on k'ej Wa'n, quil chitzatzin yi e' wunak ske'lj,” che'ch squibil quib. Cyal yi jun yola'tz na wi'nin chixobe'n scyetz wunak, na cyakil e' wunak a'lón yi Wa'n i' jun elsanl stzi' Ryos. ³³Jalta'tz tlen tu' ben cyaloltz tetz Jesús:

—Cuquen, qui na pujx ka'n, —che'ch.

—Ko ya'tz cyajtza'klu', ncha'tz in wetz quil wal scyeru' na' ak'on ink'ej tan imbnol cyakil e'chk txolbila'se'lj, —chij Jesús bantz scyetz.

Yi elsawutzil tetz yi e' ak'unwil yi qui'c chixac

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 ¹Toque'n tzun Jesús tan txole'n junt elsawutzil scyetz yi e' ajcawa'tz. Je yol i'e'lj: “At jun yaj nin oc tan tawle'n jalaj uva le tetz luwar, nin oc pe'm ta'n te'lj. Nin bnix jun pila' ta'n kale na ele't t'a'al uva. Ej nin bnix jun xcyak'te' ta'n. Yi nsen wi't bnix ta'n, nin e' cyaj c'amol swutz. Ma yi taw, nintzun ben joylaj te jun pyaj. ²Ma yi k'abte'n cosech, nin ben xchakol jun xchakum tan ticy'le'n mu'x tetz te yi cosech. ³Poro yi e' c'amol nin e' oc tan stz'amle'n, nin tan biyle'n. Nin aj chitxak'lultz. Qui'c nin mu'x tal ben cyak'oltz tetz.

⁴“Bene'n tzun xchakol taw luwar junt xchakum. Poro yi tpone'n yaj nin e' oc tan c'oxle'n tan c'ub. Nin lo'on cya'n, nin baj chijisol. ⁵Poro yi taw luwar nin ben xchakol junt. Yi tpone'n yi junta'tz el cu'n cya'n swutz.

“Yi tele'n tiemp e' ben xchakol wi'nin xchakum. At e' yi q'uixpe'n tu' e' bantz. Nin at e' yi e' quimtz cya'n. ⁶Poro at jun cy'ajl yi taw luwar, yi wi'nin ok'le'n wutz ta'n. Wi'tzbil tlen tzun bene'n xchakol, na i txxum yi taw luwar: ‘Cyak'e' lo' k'ej, na incy'ajl bin.’ ⁷Poro itzun cyal yi e' ak'unwil squibil quib: ‘Je noxc tz'ule'lj, ya'stzun sc'o'ek cyen tibaj luwar. Ba'n tcu'n kabiye' cu'nx tan kacambal ketz yi luwar.’ ⁸Nintzun cu' chitz'amol nin el cu'n cya'n swutz. Nin el tu' chijo'lil yi wankil prow,” stzun Jesús scyetz.

⁹Toque'n tzun Jesús tan jakle'n scyetz yi e' wi' banl wi':

“Ma jalu', ¿mbil sbne' yi taw luwar le chiwutz cyeru'? Je puntile'lj: Tz'ul tan chisotzaje'n cyakil ak'unwil, ma yi ama'l stz'ak'lok scyetz junt tx'akajt wunak,” chij Jesús scyetz.

¹⁰“Ncha'tz qui pe' na chisi'leju' yi txolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal:

‘Yi c'ub yi qui'c xac xchiwutz yi e' bnol ca'l,

ya'stzun yi c'ub yi mas tajwe'n tan xcone'n.

¹¹Yi Kajcaw, ya'stzun txumul tetz yi txolbile'lj.

Ej nin chumbalaj nin skawutz ketz,’ ” chij Jesús ban scyetz.

¹²Bene'n tzun klo' Jesús cya'n xetze', na nin el chitxum tetz yi ja xcon yi txolbila'tz tan Jesús tetz cyetz. Poro tan paj yi na chixob scyetz yi e' wunak, cyaj cyen tu' quilol nin e' ajtz.

Yi cutxuj yi na ak'lij tetz César

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³Bene'n tzun chichakol yi e' wi' banl wi' cobox parisey tan yol tu Jesús. Ncha'tz xomche' cobox scyeri yi e' partir Herodes scye'j. Yi chimantar i'tz tan joyle'n til Jesús. ¹⁴Itzun yi cyopone'ntz te'j, itzun cyaltz:

—Ta', na kil ketz yi ya'stzun yi mero bintzi yi na tzanu' tan txhole'n. Ej nin na el katxum tetz yi qui na tajlaju' yi chitzi' wunak, na qui na xobu' tetz jun. Qui'c na ban yi ko at k'ej nka qui'c. Ntin na tzanu' tan txhole'n sketz yi xe'n kaban tan kopone'n te Ryos. I bin jalu' Ta', ¿ba'n pe' lkak' yi pwok yi na tzan César yi wi'tz ajcaw tan jakle'n sketz, nka qui'? ¿Ba'n pe' lkak' nka qui'?

¹⁵Poro jalcunin nachone'n Jesús te cyajtza'kl yi suble'n tu' i' cyajbil. Cha'stzun te bene'n tlol scyetz:

—¿Nxac na chitzanu' tan joyle'n puntil tan jale'n wil? Chichaje'u' yi pwok swetz. Na waj lwil.

¹⁶Nintzun chichaj jun pwok yi cy'a'n cya'n, nin oc Jesús tan xmaye'n. Nin yi cwe'n tilol nintzun jaktz scyetz:

—¿Na' taw yi yubile'j yi at swutz yi pwoke'j? ¿Nin na' taw yi bi'aj yi banij swutz?

—Tetz César, yi wi'tz kajcaw, —che'ch.

¹⁷Bene'n tzun tlol Jesús scyetz:

—Yi e'chk takle'n yi tetz César, ba'n kak' tetz. Poro ncha'tz ba'n kak' tetz Ryos cyakil yi e'chk takle'n yi tetz i', —chij Jesús bantz scyetz.

Wi'nin tzun cyele'n yab te yol.

At junt tir itz'e'n

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸Itzun bantz, cyopone'n tzun cobox sadusey te Jesús. Le chiwutz cyetz qui'c itz'e'n junt tir xchixo'l alma'. Itzun ben cyaloltz tetz Jesús.

¹⁹—Ta', tz'iba'nt cyen ta'n Moisés: “Ko at jun yaj yil quim, ej nin ko qui'c nitxajil njal cyen te txkel, chin tajwe'n cunin tan cyok'bel quib tu balc, tan jale'n xonl yi k'ajtzun alma'.”⁸ ²⁰Ma jalu' Ta', at juk yaj banak. Quitz'un quitzicy quib. Toque'n tzun txkel yi bajx, poro nin quim i', nin qui'c nin jun chinitxa' ban cyen.

²¹Toque'n tzun yi ca'p nak te txkelbe'n yi k'ajtzun stzicy. Ncha'tz i', nin quim, nin qui'c nin jun chinitxa' jal. Ej nin ite'n nin ban yi toxi'n. Qui'c nin jun chinitxa' jaltz. ²²E' icy'ak chijuklil, poro quinín jal cyen jun chinitxa' te yi xna'n. Wi'tzbil tlen quime'n yi xna'n. ²³Ma jalu', yi nink chitz'ij junt tir, ¿na' scyetz jun xchixo'l yi juk yaja'tz tz'ocopon tetz chmil yi xna'n? Na e' len cu'n chmil banake', —che'ch tzun bantz tetz Jesús.

²⁴Saje'n tzun stza'wel Jesús:

—I bin jalu' yi e' cyeru' ja chixubsiju' na qui na el chitxumu' te yi mbi na tal yi yol Kataj. Ej nin qui na el chitxumu' te yi porer i'. ²⁵Na yil chitz'ij junt tir yi e' alma', qui't cyok'bej quib cyera'tz, nin qui't chume'. Cho'n xchibne' chi quitane'n yi e' ángel yi ate' tcyaj'. ²⁶Poro tan tele'n chitxumu' tetz yi at itz'e'n junt tir xchixo'l alma', ulk

⁸ 12.19 Dt 25.5.

tx'akx xchic'u'lu' yi yol yi tz'iba'nt cyen tan Moisés, yi x'e'n cu'n jilone'n tzaj Ryos tetz, xo'l jun tal pucuj tze' yi na tzan k'a'kl. Nin je yol Ryose': 'In chiRyosil Abraham tu Isaac tu Jacow,' stzun Ryos ban cyen tetz Moisés. ²⁷Poron nsken chiquim yi oxa'tz yi talol Ryos yi jun txolbila'tz. Na tzun xchaj sketz yi itz'e'. Na yi Kataj i' kaRyosil yi o' yi itz'o', scyuch' yi e' yi quimnak chiwankil. Na swutz Ryos qui'c nin jun wunak yi najk sotz. Cha'stzun te xubsnake'u' yi na cyalu' yi qui'c itz'e'n junt tir xchixo'l alma'.

Yi ca'wl yi mas tajwe'n tan kabnol tane'n

(Mt 22.34-40)

²⁸Tpone'n tzun jun scyeri yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés te Jesús. Na nin tbit yi toque'n Jesús tan wak' ib scyuch' yi e' sadusey nin xcy'e' i' tan xite'n cyajtza'kl. Nintzun jaktz tetz:

—I bin jalu' Ta', z'na' scyetz ca'wl yi mas tajwe'n tan kabnol tane'n?

²⁹Saje'n tzun stza'wel Jesús:

—Yi ca'wl yi mas tajwe'n i'tz: 'Axwok aj Israel bitwok tzaj, yi ketz Kajcaw, yi kaRyosil, jun ntzi' i'. ³⁰Lok'aj bin yi awajcaw, yi aRyosil tetz cu'n awalma' nin tetz cu'n awajtza'kl, nin ak'aj cyakil achamil tan xcene'n tetz.' Ya'stzun yi ca'wl yi mas tajwe'n tan banle'n tane'n. ³¹Ej nin ni'cu'n mu'x tal yi ca'p yi na tal: 'Lok'we' yi e' wunak chi na alok' awib atz.' Qui'c nin jun ca'wl yi at mas k'ej swutz yi coba'tz, —chij Jesús ban tetz.

³²Bene'n tzun tlol yi tx'olol xo'l yi ley Moisés tetz Jesús:

—Chumbalaj nin yi yolul' Ta'. Bintzi na talu' yi jun ntzi' Ryos at, na cya'l atit junt. ³³Ej nin mas ba'n tcu'n lok'e'n wutz Ryos tetz cu'n kalma', nin tetz cu'n kajtza'kl swutz cyakil yi e'chk katx'ixwatz nka e'chk oy yi na kak' tetz Ryos. Ncha'tz mas ba'n tcu'n yi nink kak' cyakil kachamil tan xcene'n tetz Ryos. Nin ncha'tz mas ba'n tcu'n yi lok'e'n chiwutz wunak swutz cyakil e'chk katx'ixwatz nka e'chk oy yi na kak' tetz Ryos.

³⁴Yi tilol Jesús yi ba'n na el txum yaj tetz, itzun taltz tetz:

—Txant tan awoque'n tk'ab Ryos.

Cya'l nin junt nimsaj c'u'l tan wak' ib tu Jesús.

Yi Cristo i' Ajcaw te k'ajtzun Luwiy

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵Itzun tal Jesús scyetz yi e' wunak te yi na tzan tan chichusle'n le templo:

—I bin jalu' z'nxac na cyal yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés yi xonl tu' k'ajtzun Luwiy yi Cristo yi jun bixba'nt tan tule'n? ³⁶Na ko xonl tu' k'ajtzun Luwiy yi Cristo, z'mbi tzuntz yi talnak Luwiy tan porer yi Espíritu Sant yi txolbile'j?:

‘Itzun tal Kataj Ryos tetz Wajcaw:

C'olchin cu'n tzone'j le insbal,

jalen cu'n lcho'c e' acontr wa'n jak' awukan,

stzun Ryos banak cyen tetz Wajcaw.’^h

³⁷Ko ya'tz yi yol yi alijt cyen tan k'ajtzun kamam Luwiy tan porer yi Espíritu Sant, z'nxac na cyal yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés yi wunak tu' Cristo, yi xonl tu' Luwiy yi jun yi bixba'nt tan tule'n?

^h 12.36 Sal 110.1.

Wi'nin tzun wunak ate'tz tan tbite'n yi yol Jesús, nin wi'nin chitzatzine'n yi quibital yi txolbila'tz.

Yi talolt Jesús chipaltil yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸Ncha'tz tal Jesús scyetz yi e' wunak yi toque'nt tan chichusle'n: “Or quilu', chixomi'chu' te cyajtza'kl yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés. Na yi e' cyetz na xcon jun jilwutz be'ch cyetz cya'n yi chukpi'n nintu', tan xchajle'n xchiwutz wunak yi qui'c quil tane'n. Nin wi'nin na chitzatzin yi na ak'lij chik'ej yi na bajij k'ajla'n scyetz.

³⁹Ej nin yi na chiban chimunl swutz Ryos tulak e'chk sinagoga, ntin na cyaj chic'ole' tibaj yi bajx chem tan jale'n chik'ej. Ej nin yi na bajij jun wa'a'n, ntin na cyaj cho'c jalen tzi'n quen tan majle'n yi bajx chem. ⁴⁰Or quilu' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés na na chimajlen chica'l yi e' xma'lca'n, nin tan tewe'n yi quil, tunin na chiben quen tunin tan orari'n. Tan tu' yi ya'tz na chiban, tz'ak'lok mas chicaws.”

Yi oy yi opon tan jun tal xna'n meba' nin xma'lca'n

(Lc 21.1-4)

⁴¹At jun tir yi cho'n c'olchij Jesús le templo, naka'jil kale atit yi e'chk cu'lbil oy. Nintzun tilnintz yi wi'nin cyopone'n wunak tan tak'le'n cyoy. Nin til yi wi'nin cyoque'n ric tan cu'se'n wi'nin pwok tul e'chk cu'lbila'tz. ⁴²Topone'n tzun jun tal prow xna'n xma'lca'n, nin cu' tk'ol cob tal centaw. ⁴³Yi bene'n tilol Jesús nintzun e' saj xchakol yi e' xchusbe'tz, itzun taltz scyetz:

—Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, yi jun tal prow xma'lca'ne'j, i' mmak'on mas pwok xchiwutz cyakil wunak, ⁴⁴na yi e' cyetz, wi' tlen tu' chipu'k ncu' cya'n. Ma yi tal prow xna'ne'j, yi chin meba' nin, ja toy cyakil yi pwok yi colij ta'n tetz gast.

Yi talol Jesús yi xitok yi templo

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 ¹Itzun bantz yi tele'n tzaj Jesús le templo nin ben tlol jun xchusbe'tz tetz: —Ta', tilninu' e'chk c'ube'j, tilninu' e'chk ca'le'j yi cwent yi templo, chumbalaj nin, —stzun yi jun xchusbe'tza'tz.

²—Bintzi, chumbalaj nin yi ca'le'j yi na awil nin. Poro tz'ul jun tiemp yi qui'c nin jun c'ub yi nink cyaj cyen tib junt. Cyakil cu'n copon ch'uki'n, —chij Jesús ban tetz.

Yi e'chk techl yi sbajok yi txant tan tule'n yi wi'tzbil k'ejlal

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³Itzun bantz yi chije'n pone'n Jesús wi Olivo nin e' c'ole' cu'ntz. Lajluch cu'n na quil tzaj yi templo. Chichuc tzun Lu', tu Jacow tu Wa'n tu Le'x yi cyoque'n tan jakle'n jun txolbil tetz Jesús. ⁴Itzun chijaktz:

—I bin jalu' Ta', tale'u' sketz tona' lbajij yi e'chk txolbila'tz yi ntalu' sketz. Nin tale'u' sketz mbi techlil sbajok yil tz'ul tzaj yi jun tiempa'tz.

⁵—Or tztitlwok, qui'k cxubsijwok, ⁶na xchijalok wi'nin e' yi scyale' yi e' len cu'n Cristo. Chixcyek tan chisuble'n wi'nin wunak. ⁷Nin ncha'tz acxbisunch yil tztitbit yi na tzan e'chk lmak oyintzi', nin yil tztitbit yi at tulbil mas lmak oyintzi', na tetz nintz. Poro nk'era'tz yi wi'tzbil k'ejlal. ⁸Na yi ntaxk ul yi wi'tzbil

k'ejlala'tz chocopon e'chk lmak tnum tan oyintzi' scyuch' e' mas lmak tnum. Tz'ocopon jun tnum tan biyle'n junt. Copon wi'nin e'chk coblajnob bene'n tzi'n wi munt. Sjalok we'j, poro cyakil yi txolbile'j, xe'tzbil tu' yi q'uixc'uj.

⁹“Ma axwok itetz or tzitil, na cxjatxlok wok xchik'ab yi e' yi at ca'wl xchik'ab. Cxlo'onkwok cyak'un lakak sinagoga. Ej nin tan tu' yi na cxomwok swe'j, ncxbenwok ticy'le'n xchiwutz yi e' gobernador nin xchiwutz yi e' rey tan tbite'n icaws. Poro ba'n atit, na sjalok ama'l tan txole'n scyetz yi mbi eka'n wa'n. ¹⁰Ej nin ncha'tz, yi ntaxk ul yi wi'tzbil k'ejlal, tajwe'n yil txolij yi balaj stziblal scyetz cyakil jilwutz wunak. ¹¹Ej nin yil cxben ticy'le'n xchiwutz yi e' ajcaw, quil cxbisunwok te yi mbi tzital. Ntin alwok yi yol yi stk'e! Ryos le iwi!, na nk'e'tz axwok cxjilonk, ma na i yi Espiritu Sant. ¹²Ncha'tz at e' yi chocopon tan xochle'n yi quitz'un nka quitzicy tan chicwe'n biyij. Ncha'tz at e' yi ya'tz xchibne' te chicy'ajl. Ncha'tz at e' yi chocopon tan xochle'n chitaj chitxu' tan cyele'n cu'n swutz. ¹³Ej nin tan paj yi na cxomwok swe'j, cyakil wunak chi'chok chic'u'l tzite'j. Poro cyakil yi e' yil tz'icy'pon yi q'uixc'uja'tz cya'n jalen yil chiquim, ya'stzun yi e' yi xchicloxok tk'ab yi q'uixc'uja'tz yi banij.

¹⁴“Ej nin je junt txolbile'j yi tz'iba'nt cyen tak'un k'ajtzun Daniel, yi elsanl stzi' Ryos tentz: ‘Sjalok jun yaj yi chin cachi' nin, yi chin aj xitunl nin.’ (Yi e' yil cho'c tan si'le'n yi txolbile'j lo'k tz'el chitxum tetz.) Yil tz'ocopon yi juna'tz le ama'l kale qui'cle't cu tan tocompone'n, ba'n tcu'n yil che'l ojk cyakil yi e' yi najlche' Judea tan cyewal quib xo'l wutz. ¹⁵Nin ko ol'chij jun yaj wutz ca'l yil tbit stziblal, tajwe'n tan tele'n ojk lajke'l. Ba'n tcu'n qui't tz'oc xe ca'l tan telse'n tzaj alchok takle'n. ¹⁶Ej nin yi e' yi ate' tan ak'un wi cojbil, ba'n tcu'n quil chipakxij xe'ak chica'l tan ticy'le'n be'ch cyetz. ¹⁷iLastum e' prow xna'n yi e' ch'on wi' yil bajij yi e'chk takle'na'tz! iLastum yi prow xna'n yi ni' cu'n ni' scye'j! ¹⁸Nachwok Kataj tan qui noje'n quen yi jun ila'tz te yi tiemp tetz che'w. ¹⁹Na tz'ul wi'nin q'uixc'uj. Jetz yi xe'tzbil tzaj, txe'n cunin bajij jun q'uixc'uj chi yi juna'tz yi sbajok. Ej nin qui't bajij junt. ²⁰Yi na tzan yi jun q'uixc'uja'tz tz'ocopon Kataj Ryos tan makle'n wutz, na yi ko qui', cya'l nin jun yi nink clax. Smakxok yi jun q'uixc'uja'tz ta'n tan tu' yi tz'elepon k'ajab scye'j yi e' yi txa'ijche't.

²¹“At e' yi scyale: ‘Cho'n at yi Cristo tzone'j,’ nin at e' yi scyale: ‘Cho'n at Cristo chone'j.’ Itocsajch. ²²Na xchijalok e' yi scyocse' len quib tetz Cristo. Ej nin xchijalok e' yi scyale' yi e' len cu'n elsanl stzi' Ryos. Yi e'a'tz, chixcyek tan banle'n wi'nin milawr tan chisuble'n wunak. Ej nin yi atk rmeril, chixcyek klo' tan chisuble'n yi e' yi txa'ijche't, poro qui'. ²³Ma axwok itetz, list cuntunin axwok, na ja wi't wal cyakil yi puntil tzitetz.

Yi mbi cu'n sbajok yil tz'ul tzaj yi Bajx Cy'ajol

(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

²⁴“Yil tzaj wi' yi q'uixc'uj tcu'l jun tiempa'tz tz'ocopon tz'o'tz swutz yi k'ej. Ej nin quil txekun yi xaw. ²⁵Nin cyakil yi at tcyaj syucank. ²⁶Kalena's tzun chinquinin cyakil jilwutz wunak yi in yi in Bajx Cy'ajol. Na chinc'u'l tul jun chin sbak', nin cy'a'n imporer wa'n tu ink'ej. ²⁷Kalena's tzun che' inchaknin yi e' inángel tan chimolche'n tzaj yi e' yi txa'ijche't yi ate' bene'n tzi'n wi munt, tu yi e' yi ate' tcyaj'.

²⁸“Ba'n cxo'cwok tan txumle'n yi jun elsawutzile'j tetz jun wi' ibx: Na yi na xe'tij jun wi' ibx tan xlumine'n na el katxum tetz yi txant tan tucumule'n yi tiemp tetz tz'a'. ²⁹Ni'cu'n

sbajok tzantzaj, na yil tzitilwok cyakil yi e'chk techl yi ja wi't wal tzitetz, i'tz jun senil yi txant tan wule'n. Yil tzitil yi e'chk techla'tz ja tzun opon txe' quen cunin yi jun tiempa'tz. ³⁰Jun cu'n yol na walnin tzitetz, quil chisotz yi jun jilwutz wunake'j jalen yi bajij yi e'chk takle'na'tz yi ja wi't wal. ³¹Na yi tcyaj'j tu yi wuxtx'otx' sotzok tera'tz poro yi weri inyol tz'elk cu'n te'j. Quil sotz tera'tz.

³²“Poro cya'l nin jun yi nink tz'el txum tetz tona' lbajij yi e'chk takle'ne'j. Qui na el chitxum yi e' ángel tetz. Mpe ik in, yi in Cy'ajol, qui na el intxum tetz, ma na ntin Kataj Ryos ilol tetz.

³³“Cha'stzun te or tzitilwok. Acxwiti'ch. Nachwok Ryos, na qui na itil mbi tiempil yil bajij yi txolbila'se'j. ³⁴Ni'cu'n sbajok chi ban jun yaj yi ben joylaj tan xo'n. Cyaj tilol yi ca'l, nin cyaj cawul yi e' mos. Cyaj tk'ol yi cyak'un, nin cyaj tloltz tetz yi q'uicy'lom puert: 'Sajch awatl.' ³⁵Ncha'tz bin itetz, sajch iwatl, na qui na itil yi mbi tiempil tz'ul tzaj yi taw ca'l. Mi tz'ul pe' yil cu' k'ej, nka yil tz'ok' q'uitx, nka skilt cunt'u, quinín elsbil txum. ³⁶Ban ko na cxwitwok yil tz'ul tzaj. ³⁷Ej nin yi txolbile'j yi na walnin tzitetz, nk'e'tz ntin tetz itetz, ma na tetz cyakil: Or bin tzitilwok.

Yi joyle'n puntil tan ttx'amxe'n Jesús

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

14 ¹Itzun bantz yi cobte'n k'ej tan tucumule'n yi k'ej yi na bi'aj Pasc, yi k'ej yi na bajsij yi pam yi qui'c ttx'amil, nin e' mol quib yi e' wi'tz pale' scyuch' e' tx'olol xo'l yi ley Moisés. Ej nin e' octz tan txumle'n yi xe'n chiban tan suble'n Jesús nin tan ttx'amxe'n cya'n, tan cwe'n chibiyol. ²Poro itzun cyaltz:

—Ba'n tcu'n quil katz'am le k'ej, na ko tzun chije' nil yi e' wunak ske'j, —che'ch bantz.

Yi je'n kojij tz'ac'bil twi' Jesús

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³Cho'n tzun at Jesús le tal aldey yi na bi'aj Betania. Cho'n at i' le ca'l Simón, yi Simón yi icy'nak yi yabil te'j yi na bi'aj lepra. Te yi c'olch quen i' te mes nintzun opon jun xna'n te'j. Cy'a'n jun perjum ta'n yi na bi'aj nardo. Wi'nin c'o'cal, nin wi'nin jamel. Cho'n at tul jun balaj cu'lbil yi na bi'aj alabastro. Nintzun el stzojlul yi stzi' yi cu'lbil yi jun tz'ac'bila'tz nin je' kojol twi' Jesús. ⁴Poro at tzun e' yi je' xchiwutz yi mbi cu'n ban yi xna'na'tz. Nintzun cyaltz:

—Lastum yi tx'akxe'n tu' mban yi tz'ac'bile'j. ⁵Ba'n tcu'n yi nink mben c'a'y tan ox cient pwok nin ja klo' xcon yi jamel tan quich'eye'n yi e' meba'.

Quinin e' tzatzin yi e'a'tz te yi tajtza'kl yi xna'n.

⁶Poro itzun ben tlol Jesús scyetz:

—Quil tzitak'wok bis te yi xna'ne'j, na yi je'j yi mban i' swe'j ba'n atit. ⁷Inti e' meba', ate' nin cyera'tz tzixol'wok cyakil tiemp. Ko na itaj tziban jun ba'n scyetz, ba'n tziban, poro yi in wetz quil na'tij mas tiemp tzixol'wok. ⁸Yi xna'ne'j, ja tak' yi nxeye' te'j. Ja xompon chan tan tocse'n tz'ac'bil te inwankil tetz mukbil wetz. ⁹Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, kalel txolije't yi balaj stziblal bene'n tzi'n wi munt, ncha'tz sna'wsok yi mbi mban yi xna'ne'j, —stzun Jesús ban scyetz.

Yi cwe'n txummul Judas yi jatxle'n Jesús

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰Itzun bantz, at jun scyeri yi coblaj xchusbe'tz Jesús yi na bi'aj Judas Iscariot. Nin ben i' tan yol scyetz yi e' wi'tz pale'. Yi tajbil Judas i'tz tan banle'n jun

trat scyuch' yi e' wi'tz pale' tan jatxle'n Jesús xchik'ab. ¹¹Yi quibital yi e' wi'tz pale'a'tz yi tajtza'kl Judas wi'nin chitzatzine'n, nin chisuk pwok tetz. Ninin cunin xe'tij Judas tan joyle'n puntli yi xe'n sban i' tan jatxle'n Jesús xchik'ab.

Yi wi'tzbil tir yi chiwane'n Jesús scyuch' yi e' xchusbe'tz

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-36)

¹²Itzun bantz tul yi bajx k'ej yi na bajsij yi pam yi qui'c xtx'amil, yi k'ej yi na oc jak' kul yi cne'r tetz Pasc, nintzun e' oc yi e' xchusbe'tz Jesús tan jakle'n jun txolbil tetz:

—Ma jalu' Ta', ¿mbi na tal teru'? ¿Na'l kabene't tan nuc'le'n yi wa'a'n tetz Pasc?

¹³Saje'n tzun xchakol Jesús cob scyeri e' xchusbe'tz nin taltz scyetz:

—Ba'n cxbenwok tnum. Nin yil cxopon tnum cxnojponk te jun yaj yi cy'a'n jun xchok' a' ta'n. Ba'n cxomwok nin tel'. ¹⁴Itzun yil cxoponwok te yi ca'l kalel tz'oque't i' ba'n tzitalwok quen tetz yi taw ca'l: “I nsaj tlol Kajcaw, ¿na' atit yi ama'l kalel kawane't tetz Pasc scyuch' inxusbe'tz? stzun i' mban tzaj.” ¹⁵Tzun xchaje' jun ca'l yi list atit. Cho'n at le ca'p chup. Cho'n tzun tzinuc'wok ketz kawa', —chij Jesús ban nintz scyetz.

¹⁶Chibene'n tzuntz. Nin yi cyopone'n tnum inin bana's, quib yi ben alij scyetz. Chixe'te'n tzuntz tan nuc'le'n yi jun wa'a'n tetz Pasc.

¹⁷Ma yi toque'n akale'n nintzun e' opon Jesús scyuch' yi coblay xchusbe'tz. ¹⁸Ej nin te yi na chiwan, nintzun tal Jesús scyetz:

—Jun cu'n yol swale' nin tzitetz, at jun skaxo'l yi tz'ocopon tan injatxle'n xchik'ab incontr.

¹⁹Yi quibital yi yole'j nintzun e' bisuntz nin xchijunalen e' octz tan jakle'n tetz Jesús:

—¿In polo' Ta'?

²⁰—I'tz jun scyeri yi coblay ixone'n. I'tz yi jun yi na tzan tan mu'le'n yi tetz pam tul yi lake'j yi na xcon wa'n. ²¹Bintzinin, tajwe'n tan tele'n cu'n te cyakil yi tz'iba'nt cyen swe'j, yi in yi in Bajx Cy'ajol, poro lastum yi yaj yil chinjatxon nin xchik'ab incontr. Ba'n tcu'n klo' yi qui'k itz'nak i', —stzun Jesús scyetz yi e' xchusbe'tz.

²²Te yi na chiwan, je'n tzun tcy'al Jesús jun pam nin tyoxintz tibaj. Kalena's tzun cwe'n piuxtz, nin ben jatxoltz scyetz e' xchusbe'tz.

—Je'j, bajswoke'n, na i'tz inwankil.

²³Je'n tzun tcy'al jun was, cu'lbil quic'a'. Yi wi't tyoxine'n tibaj, nin ben tk'oltz scyetz. Tircu'n e', baj len mu'x cya'n. ²⁴Bene'n tzun tlol scyetz:

—Yi at tul yi lake'j i'tz inxch'el, nin yil saj kojx inxch'el sbixek jun ac'aj trat tan cuyle'n chipaj wi'nin wunak. ²⁵Ej nin jun cu'n yol swale' tzitetz, qui't lwuc'aj yi t'a'al uva jalen cu'n yil tz'ul yi k'ejlal yil tz'oc intaj tan cawu'n, kalena's tzun lbaj junt tir wa'n.

Yi tlol Jesús yi stewe' Lu' yi na xom tel'j

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶Yi wi't stzaje'n wi' jun chibitz, cho'n tzun chibene'ntz wi Olivo. ²⁷Toque'n tzun Jesús tan yol scyetz:

—Tan yi e'chk takle'n yi sbajok swe'j te akale'ne'j xitok len itajtza'kl. Na at jun txolbil yi tz'iba'nt cyen yi na tal: ‘Cupon imbiyol yi pstor, nin yi e' cneru',

chelepon xit.²⁸ Poro yil nitz'ij junt tir xchixo'l alma', chimbajxpon wetz Galilea tan ich'iwe'n, —stzun Jesús bantz scyetz.

²⁹Ma yi tbital Lu', itzun taltz:

—Mpe nink chipakxij cyakil yi e' mas, ilenin chin xomok wetz te'ju'.

³⁰—Jun cu'n yol Lu', yi ntaxk ok' cob tir jun ajtzo' te yi ak'bale'j nsken awal ox tir yi qui xomquiix swe'j.

³¹Poro quinín tane' Lu' tan talche'n:

—Ta', mpe nink chinquim tan paj, quil wal yi qui xomij inwi' te'ju', —stzun Lu' tetz Jesús.

Ncha'tz yi e' mas xchusbe'tz ite'n nin cyala'tz.

Yi toque'n Jesús tan nachle'n Kataj le ama'l Getsemaní.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³²Cho'n tzun cyopone'n Jesús le ama'l yi na bi'aj Getsemaní. Bene'n tzun tlol scyetz yi e' xchusbe'tz:

—C'olchin quen tu'wok tzone'j, jalen pe'k nchimben tzaj tan nachle'n Kataj.

³³Yi bene'n, ntin e' ben tcy'al Lu', Jacow tu Wa'n. Xe'te'n nin ban talma' Jesús tan txuknewe'n tan paj xo'w nin bis.

³⁴Itzun ben tlol scyetz:

—Chin bis nin na nicy'an. Jalt nin tan inquime'n ta'n. Nquentu'wok tzone'j poro quil cxwitwok.

³⁵Tele'n tzun xkansal tib joylaj len mu'x, nin ben jokbal tib wuxtx'otx' tan jakle'n tetz Ryos, yi ko at rmeril tan qui tijol yi jun q'uixc'uja'tz yi tx'aklij swutz i'. ³⁶Je tzun tal i' yi toque'n tan nachle'n Kataj: “Ta', ilu' Intaj, nin na el intxum tetz yi qui'c nin jun takle'n yi qui'k xcy'e'u' te'j, nink chinjatxlenu' tk'ab yi jun q'uixc'uj yi tx'aklij tzinwutz. Poro qui na waj yi wetz wajbil Ta', ma na ntin yi teru' tajbilu',” stzun i'.

³⁷Ma yi pakxe'n kale ate' quent yi e' xchusbe'tz, na chiwit len. Bene'n tzun tlol tetz Lu':

—Simón, ¿na pe' cxwit? ¿Qui'c nin polo' rmeril yi nink mamuc' jun or watl?

³⁸Elk iwatl, nin nachwok Kataj tan qui ibene'n tul il. Bintzinin na el italma' tan wuch'eye'n, poro qui na xtx'aj yi iwankil.

³⁹Bene'n tzun junt tir Jesús tan nachle'n Kataj nin ite'n nin yola'tz taltz. ⁴⁰Yi pakxe'n tzaj junt tir i' na chiwit len cu'n yi e' xchusbe'tz, na ocnak cyen tunin bow chin chiwatl. Ej nin yi jilone'n Jesús scyetz, cya'l nin jun yi tza'wen tzaj yi yol i'. ⁴¹Nin yi pakxe'n tzaj le toxi'n tir nin taltz scyetz:

—Ba'n cxwitwok jalu'. Ba'n cxuje'wok ko ya'tz itajbil. Poro yi in wetz yi in Bajx Cy'ajol ja wi't opon oril tan imbene'n jatxij xchik'ab yi e' juchul il. ⁴²Poro or tzije'nwok, quin, na je yi jatxol wetz, chu'l tzi'ne'j.

Yi bene'n Jesús pres

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³I cunin na tzan Jesús tan yol yi tpone'n Judas te'j. Yi Judas i' jun scyeri yi coblay xchusbe'tz Jesús. Xomche' jun c'olaj wunak te'j. Cy'a'n len spar tu tze'

¹ 14.27 Zac 13.7.

cya'n. Chakijche' cyak'un yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés nin e' wi' banl wi' scyetz judiy. ⁴⁴Inti Judas, yi c'ayin nin Jesús, nsken tal i' scyetz yi xe'n sban i' tan xchajle'n Jesús scyetz. Je yol i'e'lj: “Yi jun yil tzintz'ube'n xak stzi' itzun i'a'stzt, nintzun chitz'ame'nu'-tz, nin quicy'ajninu'-tz,” chij i'.

⁴⁵Itzun yi tpone'n Judas le jun luwara'tz, cyenin tzun bene'ntz swutz Jesús, itzun taltz: —Quech Ta'.

Nintzun ben tan stz'uble'n xak stzi' Jesús. ⁴⁶Chibene'n tzuntz tan stz'amle'n Jesús, nin cu' chitz'amoltz, tan bene'n pres.

⁴⁷Poro at tzun jun scyeri yi e' yi ate' te Jesús nin jetzaj tcy'al yi tetz spar. Nin lo'on yi xchakum yi wi'tz pale' ta'n, ninin el jalaj xchin ta'n. ⁴⁸Yi ttx'amxe'n Jesús cya'n, itzun ben tloltz scyetz:

—¿Mbi xac cy'a'n spar tu tze' cya'nu' tan intz'amle'n? ¿In pe' alk'om xchiwutzu'?

⁴⁹¿Mbi tzuntz qui je' chitz'amolu' in te yi na chintzan tzaj tan chichusle'nu' le templo? Poro tajwe'n cu'n tan tele'n cu'n te yi e'chk takle'ne'j yi na bajij swe'j jalcu'n, na tz'iba'nt cyen cyak'un yi e' elsanl stzi' Ryos tentz, yi ya'stzun sbajoktz, —chij Jesús bantz.

⁵⁰Cyele'n tzun ojk cyakil yi e' xchusbe'tz, nin cyaj cyen tetz Jesús xchuc.

Yi tele'n ojk yi xicy yi tx'anl cuntu'

⁵¹At tzun jun xicy yi xchusbe'tz Jesús yi xomnin wutz chicoc yi e' contr Jesús. Txowi'n jun xbu'k ta'n. Cyoque'n tzun yi e' contr tan stz'amle'n klo'. Poro quinin e' xcye' tan stz'amle'n. Ntin xbu'k tx'amx cyen cya'n. ⁵²Cha'stzun te cyaj cyen tu' tilol xicy yi xbu'k, nin el ojkujtz. Tx'anl cuntu' i'. Qui'c be'ch tetz yi tele'n ojk.

Yi tpone'n ticy'le'n Jesús xchiwutz e' wi' banl wi'

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³Bene'n tzun quicy'al Jesús swutz yi wi'tz pale'. Tircu'n tzun cyopone'n yi e' wi'tz pale', scyuch' yi e' wi' banl wi', nin scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés.

⁵⁴Ma Lu', joylaj xomnint wutz chicoc yi e' tz'amol tetz Jesús. Xom nintz scye'j jalen cu'n cyopone'n le ca'l yi wi'tz pale'. Ocopon cyen tu' Lu' wutzk'anil, nin c'ole' quentz xchixo'l yi e' aj ront cwent pale' tan mak'o'n ib tzik'ak'.

⁵⁵Cyoque'n tzun yi e' wi'tz pale' scyuch' cyakil yi e' chiwi' banl wi' yi e' judiy tan joyle'n puntil tan tak'le'n til Jesús. Na yi cyetz cyajbil i'tz tan tele'n cu'n swutz. Poro quinin jal puntil cya'n. ⁵⁶At wi'nin e', e' octz tan jale'n cu'n wi cyak' te'j, poro aparch klen chiyol. ⁵⁷Chije'n tzun txiclok cobox tan tak'le'n til Jesús, poro wi cyak' tu'. ⁵⁸Je chiyole'j:

—Je yol nkubit ketz te nocxe'j: ‘Tzinxite' cu'n yi ca'l yi wi'nin xanil, yi wunak bnol tetz, nin le toxi'n k'ej jepon intxicbal junt tir, yi nk'e'tz wunak bnol tetz,’ stzun i', —che'ch bantz.

⁵⁹Poro ncha'tz e', aparch klen chiyol. ⁶⁰Je'n tzun txiclok yi wi'tz pale' xchiwutz yi e' mas yi chichamo'n quib, nintzun jaktz tetz Jesús:

—¿Mbi tzuntz yi qui'c nin jun yol na awal tzaj tan acolol awib?

⁶¹Poro yi Jesús, quinin ben stza'wel. Cha'stzun te jakol yi wi'tz pale' tetz:

—¿I pe' axa'tz yi Cristo, yi Cy'ajl Ryos yi wi'nin k'ej?

⁶²—I ina'tz, nin squile'u' yi e'lolxchin xla'j Kataj Ryos, yi Ryos yi chin cham nin tetz. Nin xchinquile'u' yi in yi in Bajx Cy'ajol yil napon tzaj junt tir tcyal'j tul noc sbak', —stzun Jesús tetz.

⁶³Toque'n tzun yi wi'tz pale' tan rit'e'n cu'n yi be'ch tetz tan xchajle'n yi qui na yub yi yol Jesús swutz i'. Bene'n tzun tloltz scyetz:

—Qui tajwe'n mas stiw tan joyle'n til, ⁶⁴na ja wi't quibitu' yi ja wi't el k'ej Kataj Ryos ta'n. I bin jalu', ¿mbi na cyal cyeru' te txolbile'j? —stzun yi wi'tz pale'.

—Tajwe'n tan quime'n, —che'ch bantz chicyakil.

⁶⁵Cyoque'n tzun cobox tan stzube'n cyen yi t'a'al chitzi' te wutz Jesús. Nin ncha'tz oc jun su't cya'n tan jople'n wutz. Kalena's tzun cyoque'ntz tan t'okle'n. Itzun cyaltz:

—¿Cōpon pe' tel', na' nc̃biyon? —che'ch.

Ncha'tz yi e' aj ront nin e' octz tan t'okle'n xak stzi' Jesús.

Yi talol Lu' yi qui xomij wi' te Jesús

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶Cho'n tzun at Lu' wutzk'anil yi tpone'n jun mos yi wi'tz pale'. ⁶⁷Nintzun ben tilol yi c'olchij Lu' tzi k'ak' tan mak'o'n ib, nintzun c'abe' cyentz tan xmaye'n.

—Yi axatz, ax jun scyeri yi e' yi xomche' te Jesús yi aj Nazaret, —stzun i' bantz tetz Lu'.

⁶⁸—Qui', qui wajske'n wutz yi juna'tz, nin qui na pujx wa'n yi mbi na awal tzaj swetz, —stzun Lu' tetz.

Yi wi't talol Lu' yi yola'tz nintzun el tzi puert. Tok'e'n tzun jun ajtzo'. ⁶⁹Toque'nt tzun yi mos tan xmaye'n nin Lu', nintzun taltz scyetz yi e' yi ate' naka'j:

—Yi yaje'j, i' jun scyeri yi e' xhusbe'tz Jesús.

⁷⁰Poron nintzun tal Lu' junt tir yi qui'. Junt tkuj nintz, yi cyalol yi e' yi ate'tz xljaj Lu':

—Jun cu'n yol, ax jun cyuch' yi e'a'tz, na ax aj Galilea, na ni'cu'n c̃xjilon scyuch'.

⁷¹Poron itzun tal Lu':

—Sak swutz Ryos yi qui wajske'n wutz yi jun yaja'tz yi na cyal tzaju' swetz, —stzun Lu' bantz.

⁷²I cunin na eltzaj yi yola'tz le stzi' Lu' yi tok'e'n junt tir yi ajtzo'. Tule'n tzun tx'akx tc'u'l Lu' yi yol Jesús yi nsken tal: “Yi ntaxk ok' cob tir jun ajtzo', nsken awal ox tir yi qui xomij awi' swe'j.” Yi tule'n tx'akx yi yola'tz tc'u'l Lu', nintzun ok' cu'ntz.

Yi tpone'n ticy'le'n Jesús swutz Pilat

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

15 ¹Itzun bantz yi tule'n skil, chichamol tzun quib cyakil yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' chiwi' banl wi' e' judiy, nin scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés, scyuch' cyakil yi e' aj txumunl. Cwe'n tzun chic'alol Jesús nin ben quicy'al swutz Pilat. ²Toque'n tzun Pilat tan jakle'n tetz:

—¿Ax pe' chireyil yi e' judiy?

—I ina'tz, chi na tal tzaju' swetz, —stzun Jesús bantz.

³Poron mas tcunin til cyak' yi e' wi'tz pale'. ⁴Toque'nt tzun Pilat tan jakle'n junt tir tetz Jesús:

—¿Mbi tzuntz yi qui'c nin na awal tzaj? ¿Qui pe' na awitnin yi awil yi na chitzan wunak tan jale'n te akul?

⁵Poro yi Jesús, qui'c na tal nin. Cha'stzun te qui't pujxij tan Pilat yi mbil sban.

Yi bixewe'n tan cwe'n biyij Jesús

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶At tzun jun cstumbr Pilat, ilen nin na stzakplen jun pres lakak k'e'j Pasc. I yi cyajibil wunak ya'stzun yi na el tzakpu'n. ⁷At tzun jun pres yi na bi'aj Barrabás. At i' xetze' scyuch' cobox, tan paj yi e' contr te yi gobierum nin tan paj yi e' biyol nak. ⁸Cyopone'n tzun yi e' wunak swutz pilat tan jakle'n tetz tan tele'n stzakupul jun pres chi tane'n nin cstumbr i'.

⁹—¿Na pe' cyaju' yil tzintzakplen yi chireyilu' yi e'u' judiy? —stzun i' bantz.

¹⁰Xcon yi jun yola'tz tan Pilat na el txum tetz yi opon ticy'le'n Jesús swutz i' cyak'un yi e' pale' tan tu' yi na chi'ch chic'u'l tel'j. ¹¹Poro yi e' wi'tz pale' nintzun e' octz tan tocse'n chic'u'l yi e' wunak tan chi'ch'ine'n, nin tan cyalol yi ba'n tcu'n yil tz'el tzakpu'n Barrabás. ¹²Jakol tzun Pilat scyetz:

—¿Mbi tzun cyajibilu' tan imbnol te yi yaje'j yi na cyalu' “Kareyil” tetz? —chij Pilat ban scyetz.

¹³Chi'ch'ine'n tzuntz chicyakil cu'n, itzun cyaltz:

—Jeken swutz pasyon.

¹⁴—Poro, ¿mbi tzun til? —stzun Pilat bantz scyetz.

Poro yi e' wunak wi'nin chi'ch'ine'n:

—Jeken swutz pasyon, —che'ch.

¹⁵El tzun Barrabás liwr tan Pilat na yi tabil i' i'tz tan chitzatzine'n cyakil wunak tel'j.

Itzun te yi nsken lo'on Jesús tan xicy'xab tan ca'wl Pilat nintzun ben wa'baltz tan je'n swutz pasyon.

¹⁶Nin ben quicy'al yi e' sanlar wutzk'anil tpilta', nin oc chic'opil quib cyakil yi e' sanlar tel'j. ¹⁷Nin oc jun xbu'k cya'n tel'j yi txib yubil nin je' cyak'ol jun coron tx'i'x te twi'. ¹⁸Cyoque'n tzuntz tan k'ajla'n tetz.

—Ta', wi'nin k'aju', na ilu' chireyil yi e' judiy, —che'ch bantz.

¹⁹Nin ncha'tz e' oc tan jabe'n yi wutz i' tan jun tx'amij. Nin e' oc tan stzube'n quen t'a'al chitzi' twutz. Ej nin e' cu' mejlok swutz tan tak'le'n k'e'j i' tane'n, na xcy'aklil tu' na chiban. ²⁰Yi nsken wi't icy' chipaj tan tze'e'n tel'j, tele'n tzun quicy'al yi be'ch tetz yi oc cyak'ol yi txib yubil. Kalena's tzun toque'nt yi tetz be'ch tetz nin. Bene'n tzun quicy'altz tan je'n swutz pasyon.

Yi je'n Jesús swutz pasyon

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹Itzun bantz at tzun jun yaj aj Cirene, Simón bi'. I' chitaj Alejandro tu Rufo. Opone'n atit i' tnum. Cho'n saje'n i' xo'l wutz. Ttx'amxe'n tzuntz cyak'un yi e' sanlar, nintzun oc chipach'ul tzak' yi pasyon yi cy'a'n tan Jesús.

²²Bene'n tzun quicy'al yi e' sanlara'tz le jun ama'l yi na bi'aj Gólgota yi na elepont Wi Bakil Wi'baj. ²³Nin e' suk mu'x win tetz yi yuju'n tib tu mirra. Poro quinin baj ta'n. ²⁴Kalena's tzun je'ntz cya'n swutz pasyon. Nin e' octz tan tx'ilu'n te be'ch tetz, tan quilol na' lcamban tetz.

²⁵Beluj ch'ich' jalchan yi je'n Jesús swutz pasyon. ²⁶Nin je' tz'iba'n cobox yol swi'e'n i' tan xchajle'n yi mbi til yi quime'n. Je yole'j: CHIREYIL YI E' JUDIY.

²⁷Ncha'tz e' je' cob alk'om xlay i', jun le sbal nin jun le max. ²⁸Tan yi xtxolbile'j el cu'n te yi tz'iba'nt cyen yi na tal: “Tz'ocopon tetz tajlal mal nak.”

²⁹Ej nin cyakil yi e' yi na chicy' cu'n e' octz tan telse'n k'ej. Na na chiyuque'n chiwi' tan xbajtz'i'n te'j. Itzun na cyal nintz:

—I axa'tz yi awalnak: ‘Ba'n chinxce' tan xite'n cu'n yi templo, nin tan je'se'n junt tir tul ox ntzi' k'ej,’ ³⁰colp cu'n tzaj awib swutz pasyon, —che'ch.

³¹Ncha'tz yi e' wi'tz pale' scyuch' yi e' tx'olol xo'l yi ley Moisés wi'nin chitze'ene'n te'j, nin cyaltz squibil quib:

—Ja xce'e-x tan tulse'n yos scyuch' wunak, poro yi i' tetz qui na xce'e-x tan colpe'n cu'n tzaj tib. ³²Yi ko bintzinin i' kareyl yi o' aj Israel, cu'ul tzun colpil tibxa's swutz pasyon. Ko ya'tz sbanx, skocse' tzun yi yolx, —che'ch.

Ncha'tz yi e' yi e' je' swutz pasyon xlay i', na nin chiyajonin tetz, wech quimich tlen tu' ate't.

Yi quime'n Jesús

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³Yi tpone'n chajcu'n k'ej, tz'o'tz nin tu' nin ban cyakil wuxtx'otx', jalen cu'n tpone'n ox ch'ich' cu'llbe'n k'ej. Kalena's tzun skiline'n. ³⁴Poro te yi ntaxk skilin ox ch'ich' cu'llbe'n k'ej, chin wi' nin Jesús ban tan yol: “Eloi, Eloi, ¿lama sabactani?” chij i' bantz. (Yi na elepont jun yola'tz i'tz: “Siwl Ta', ilu' inRyosil, ¿mbi tzuntz yi nchincyaj tilolu'?”)

³⁵Bene'n tzun quibital cobox scyeri yi e' yi ate', itzun cyaltz:

—Bitwok nin, na lo' tzan tan xchakle'n tzaj Elías, yi elsanl stzi' Ryos, tan tule'n tan xch'eye'n i'.

³⁶Lajke'l nin tzun bene'n jun tan mu'le'n cu'n jun esponja tc'u'l mu'x vinagr. Nintzun je' tk'ol tzwi' jun aj tan je'n stz'ubul klo' Jesús. Itzun taltz:

—Skile' bajx, ko tz'ul Elías tan cu'se'n tzaj, —stzun.

³⁷Ma Jesús chin wi' nin ban tan sich', nin quimtz. ³⁸Na quim cunin Jesús yi katze'n yi xbu'k yi at swutz yi luwar yi chin xan nin yi at le templo. Cho'n xe'te'n tzaj swi'e'n jalen skan. Cob cuntunin el. ³⁹Inti yi capitán yi aj Roma yi txiclij stkan Jesús, yi tbital yi xch'ine'n Jesús, nin yi tilol yi xe'n cu'n ban yi quime'n, itzun taltz:

—Jun cu'n yol yi yaje'j i' Cy'ajl Ryos.

⁴⁰Ncha'tz at xna'n yi na chixmayin tzaj joylaj len mu'x. Chixo'l yi e' xna'na'tz at Lu'ch Mat, tu Salomé. Ej nin ncha'tz at Lu'ch yi txxu' Jacow juy tu Xep. ⁴¹Yi e' xna'na'tz e' xom te Jesús yi at tzaj i' Galilea. Ej nin ya'stzun yi e' xna'n yi e' ban pawor tan c'a'che'n. Ncha'tz ate' wi'nin xna'n yi xomche' te Jesús yi tele'n tzaj i' Galilea tan tpone'n Jerusalén.

Yi mukxe'n Jesús

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²Itzun bantz te yi ntaxk oc akale'n nin te yi na nuc'x cyen chiwa' tetz yi jun k'ej ujle'n, ⁴³nintzun nimsaj tib Xep yi aj Arimatea tan jakle'n yi wankil Jesús tetz Pilat. Yi jun Xepa'tz i' jun scyeri yi e' chiwi' banl wi' yi e' judiy. Nin at wi'nin k'ej i' xchixo'l. Ncha'tz nter nin na tzan i' tan xch'liwe'n yi tulbil Ryos tan cawu'n. ⁴⁴Ma yi tbital Pilat yi nsken quim Jesús, wi'nin tele'n yab te'j. Cha'stzun te xchakol i' yi capitán, nintzun

jaktz tetz yi ko bintzinin ja nin quim Jesús nka qui'. ⁴⁵Yi talol capitán yi bintzinin sken quim Jesús, tk'ol tzun Pilat ama'l tetz Xep tan cwe'n tzaj tcy'al yi wankil. ⁴⁶Lok'ol tzun Xep jun balaj xbu'k nin bentz tan cu'se'n cu'n tzaj yi wankil Jesús nin cu' tk'oltz tul yi balaj xbu'ka'tz. Kalena's tzun bene'ntz tan tak'le'n yi wankil Jesús tul yi jun nich yi kopij wutz c'ub. Yi nsken oc quen, nintzun oc jokbal jun chin c'ub stzi'. ⁴⁷Ma Lu'ch Mat tu Lu'ch yi txu' Xep, quil kale oc quent yi wankil Jesús.

Yi titz'e'n Jesús xchixo'l alma'

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

16 ¹Itzun bantz yi sken icy' yi jun k'ej ujle'n, nintzun e' ben Lu'ch Mat tu Salomé tu Lu'ch yi txu' Jacow tan lok'che'n jun jilwutz tz'ac'bil yi wi'nin c'o'cal, tan chibene'n tan tocse'n te wankil Jesús. ²Chin jalchan cunin tzun e' bene'ntz le bajx k'ej te sman. Nsken je'ul k'ej yi cyopone'n kale oc quent wankil Jesús. ³Poro te yi ntaxk chopon na chijilon squibil quib:

—¿Al nink scyetz jun tz'icy'an len yi c'ub tzi jul? —che'ch.

⁴Ma yi bene'n quilol kale oc cyent Jesús nsken wi't el toli'n yi jun chin c'uba'tz. ⁵Cyoque'n tzun tul yi jul nin ben quilol jun xicy yi c'olchij. Cho'n at i' le chisbal nin chin sak cu'n yi be'ch tetz. Wi'nin quele'n yab telj. ⁶Poro itzun saj tlol yi juna'tz scyetz:

—Quil chixobu', na na el intxum tetz yi na chitzanu' tan joyle'n Jesús yi aj Nazaret, yi jun yi nquim swutz pasyon. Qui'ct at tzone'j, na ja itz'ij junt tir. Quil cu'nu' kale cyaje't coyba'n. Qui'ct at. ⁷Chibenku' bin tan talche'n stziblal scyetz yi e' xchusbe'tz nin tetz Lu', yi at tpombil i' tan chich'iwe'n jale'n Galilea. Squile' wutz i' chone'j chi alijt cyen ta'n.

⁸Cyele'n tzun ojkuj yi e' xna'na'tz. Wi'nin chilucnewe'n tan xo'w. Nin quinin cyal jun yol tetz jun, tan paj xo'w yi ate' cu'nt.

Yi xchajol tib Jesús swutz Lu'ch Mat

(Jn 20.11-18)

⁹Ite'nin te yi bajx k'eja'tz te sman, chin jalchan nin, yi sken itz'ij junt tir Jesús, bajx xchajol tib swutz Lu'ch Mat, yi jun yi elnak juk espíritu cwent Bayba'n twankil ta'n. ¹⁰Bene'n tzun i' tan talche'n stziblal scyetz yi e' yi xomche' te Jesús. Na wi'nin chibisune'n nin wi'nin cyok'e'n. ¹¹Ma yi quibital yi nsken wi't itz'ij junt tir Jesús, nin yi nsken wi't i'lwij wutz tan Lu'ch, quinin cyocsaj.

Yi xchajol tib Jesús xchiwutz cob xchusbe'tz i'

(Lc 24.13-35)

¹²Pontzaj tlen xchajol tib Jesús xchiwutz cobt xchusbe'tz, poro apart yubil i'. Cho'n xchajol tib scyetz te yi na chixon joylaj len yi tnum. ¹³Yi nsken xchaj tib xchiwutz chipakxe'n tzuntz tnum tan talche'n stziblal scyetz yi e' mas xchusbe'tz. Poro quinin cyocsaj chiyol.

Yi e' bene'n xchakol Jesús yi e' apostl

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴Pontzaj tlen tzun xchajol tib Jesús xchiwutz yi junlaj xchusbe'tz te yi na chiwan cu'n wi mes. Nin yajon i'-tz scye'j tan paj stze'tzal cyalma', na quinin

cyocsaj chiyol yi e' yi i'lon tetz yi nsken itz'ij i'. ¹⁵Itzun taltz scyetz: “Quibene'nk bene'n tzi'n wi munt tan txole'n yi balaj stziblal scyetz cyakil wunak. ¹⁶Cyakil yi e' yil chincyocsaj, nin yil je' a' xchiwi' xchicloxok cyera'tz. Ma yi e' yi quil chincyocsaj tz'ak'lok cyetz chicawsa'tz. ¹⁷Ncha'tz xchibne' e'chk takle'n yi na xchaj yi cho'n k'uklij chic'u'l swe'j. Xconk imbi' cya'n tan chilaje'n len yi e' espíritu cwent Bayba'n. Chixcyek tan yolche'n e'chk jilwutz yol tan porer yi Espíritu Sant. ¹⁸Kol chitz'ame'n lubaj, nka kol baj wenen cya'n, qui'c chiban ta'n. Ncha'tz kol cyak'e'n chik'ab squibaj yi e' yabi'x tz'ul yos scyuch'.”

Yi taje'n Jesús tcya'j

(Lc 24.50-53)

¹⁹Itzun yi wi't jilone'n Kajcaw Jesús scyetz, nin aj ticy'le'ntz tcya'j, nin c'ole' cu'ntz le sbal Kataj Ryos jalen tzi'n tcya'j.

²⁰Chibaj bene'n tzun yi e' xchusbe'tz tan txole'n yi balaj stziblal bene'n tzi'n wi munt. Nin oc Kajcaw tan quich'eye'n. Nin tan yi e'chk milawr yi bnix cya'n lajluchax yi i'tz yi bintzi yi txolbil yi na chitzan tan txole'n. Amén.